

**A KÓ S KÁ ROLY Á LTALÁN OS ISKOLA
PEDAGÓ GIAI PROGRAMJA**

P R E A M B U L U M

"Dolgoznunk kell, ha élni akarunk és akarunk élni, tehát dolgozni fogunk... Kiáltom a jelszót: építenünk kell, szervezkedjünk át a munkára." /Kós Károly/

"Jöhetnek utánam a fiatalok és folytathatják a munkámat, járhatják az utat, amit én is segítettem törni hittel, jóakarattal, népünkért, magyarságunkért, fiainkért." /Kós Károly/

Iskolánk Budapest egyik külső kerületében, kellemes, kertes környezetben, a Wekerle-telepen működik. Nevét a híres magyar építésről, polihisztorról, Kós Károlyról kapta. Az iskola épülete - amely az öt körülvevő teleppel egyszerre épült - idén 90 éves.

Nyolc évfolyamunkra kb. 410 fő 6-14 éves korú gyermek jár.

Ahogy a környékre, úgy az iskolára is családi légkör jellemző. A szülőkkal harmonikus kapcsolatot alakítottunk ki - a szülői közösség aktív résztvevője az iskola életének.

Az iskolát a helyi önkormányzat tartja fenn, de iskolai alapítvány is támogatja a tanórán kívüli programokat.

A Kós Károly Hét hagyományörző rendezvénysorozata, kulturális rendezvényeink, az élnék sportélet, speciális helyi programjaink, szakköreink azt a célt szolgálják, hogy tanulóink a kötelező tananyag elsajátításán túl is képességeik és érdeklődésük szerint korszerű ismeretekhez juthassanak, tehetségüket kibontakoztathassák, közösségben a közösségért tehessenek, hagyományaink tiszteletét megtanulják, lokálpatriótaként ápolják szűkebb lakóközösségük múltját.

A nevelőtestület pedagógiai filozófiája a humanisztikus iskola - valamennyi oktatási és nevelési dokumentumának összeállításánál arra törekszik, hogy ennek a filozófiának a szellemében fogalmazza meg a konkrét kritériumrendszert. Nevelőmunkánk fontos alapelve az egyéni bánásmód mind a tehetséget felmutató gyerekek, mind a felzárkóztatásra szorulóknak esetében. Hisszük és valljuk, hogy minden gyerekből hasznos polgár nevelhető.

Az iskola teljes közössége számára ad példát névadónk, aki „az élet pártján állott, valahányszor anyanyelvünk megbecsülésére, szülőföldünkhöz való ragaszkodásra, családi tűzhelyünk féltő őrizésére intett, és az élet pártján állva mutatta fel az alkotómunka szentségét. Mert hazug beszéd száját el nem hagyta, rútat le nem írt, felhúzott fala még soha le nem omlott..” /Benkő Samu/.

"A történelem tanúsága szerint az igaz embernek - legyen építész, író, képző- vagy zeneművész - mindenütt a világon, minden időben és minden körülmények között a sors által rendeltetett kötelessége volt, van és lesz, hogy a maga népének és szülőhazájának sorsát vállalja, és élete munkájával szülőhazáját és annak népét megbecsült hagyományaik szellemében hűségesen szolgálja." /Kós Károly/

I. AZ IGÉNYEK ÉS A LEHETŐSÉGEK SZÁMBAVÉTELE

/Helyzetelemzés/

I.1. A kiinduló helyzet

Tárgyi feltételek:

A Kós Károly Általános Iskola két épületszárnyból áll. A régi épület a Wekerle-telep építéskor, az 1910-es években készült el, majd ehhez a 80-as évek első felében egy három szintes új épületszárnyat toldottak hozzá. A régi épülettel egyidős a különálló tornaterem. Az udvar egy részén a 80-as évek elején sportudvart alakítottak ki. Szerencsés adottságnak tartjuk, hogy itt épült fel a kerületi tanuszoda is.

A régi épület alagsorában található az alsós tornaszoba, az orvosi rendelő, a konyha az ebédlővel, illetve két gyakorlati oktatást szolgáló terem. A földszinten alsós osztálytermek vannak /5 db./. Az első emeleten helyezkednek el a felsős szaktantermek /8 db./, valamint a számítástechnika-terem, a logopédia, 3 szertár és a diákönkormányzat szobája.

Az új épületszárny 3 alsós osztálytermet, a német nyelvi szaktantermet és a könyvtárat foglalja magába.

Az iskola gazdag sportéletét a 924 négyzetméteres sportudvar, a 126 négyzetméteres tornaterem, valamint a 125 négyzetméteres tornaszoba használata segíti.

Az iskolában kialakítottunk rádióstúdiót, „szerkesztőségi szobát”, és folyamatban van egy multimédiás labor kialakítása.

Tanulók - szülők:

A tanulók száma 410 körül mozog, az elmúlt 5 évben jelentős csökkenést nem tapasztaltunk. A tanulók 80%-a a Wekerle-telepen lakik, kb. 20% „körzeten kívüli” - általában lakótelepi gyermek. Tehát a tanulók összetétele a wekerlei családok jellegzetes adottságait és körülményeit tükrözi:

nyilvántartott veszélyeztetett: 15%

hátrányos helyzetű, intenzív segítséget igényel: 5%

különösen problémás körülmények között él: 5%

munkanélküli szülők gyermeke: 10%

első osztályos beiskolázáskor részképesség zavarokkal küzd: 10%

Ezek a problémák az iskolai tanulók mintegy 25%-át jellemzik valamely szempontból, a helyzetet szemléltető arányok hosszú évek átlagában nem változnak.

A tanulócsoportok száma 17 - évfolyamonként 2 osztály működik, az egy tanulócsoportra jutó átlag tanulólétszám: 24 fő. Napközit igénybevevő tanulók száma: 165 fő. Ez az arány várhatóan változik, az elmúlt évek tapasztalatai növekedést prognosztizálnak

Az iskola hatékony kapcsolatot alakított ki a tanulók szüleivel, kérdőíves felmérés formájában kérte valamennyi szülő véleményét az intézményben folyó munkáról, programokról, a szülők iskolával szembeni elvárásairól. Évente rendszeresen 3 alkalommal kerül sor szülői értekezletekre, 2 alkalommal fogadóórákra, ugyancsak kétszer tartunk szülői fórumot aktuális kérdésekről. /Ilyen szülői fórum vitatta meg és fogadta el például a pedagógiai program tervezetét is./

A rendszeres szülői értekezletek mellett a 7. és 8. évfolyam szülői részére külön pályaválasztási tájékoztatót tart az iskola, a leendő első osztályos gyermekeknek és szüleiknek nyílt nap keretében van módjuk az ismerkedésre. Ugyancsak szülői értekezlet követi az elsősök beiratkozását is. Szülői szervezetként iskolánkban Szülői Munkaközösség működik.

Az iskola kapcsolatai:

Kapcsolatunk az önkormányzattal, annak képviselőivel, hivatalaival és bizottságaival jó. A fenntartó önkormányzat /Képviselőtestület, MESI, Oktatási Bizottság, Közművelődési Bizottság/ és az iskola közötti kapcsolattartás területei: információk átadása, tapasztalatgyűjtés, egyeztetés szakmai és gazdasági kérdésekben.

A szakmai munka tartalmi kérdéseiben rendszeres kapcsolat alakult ki a pedagógiai szolgáltató intézményekkel: Fővárosi Pedagógiai Intézet, Kerületi Pedagógiai Szolgáltató.

Kiemelkedően jónak értékeltük az iskola kapcsolatainak alakulása szempontjából az óvodák némelyikével és a kerületi Nevelési Tanácsadóval megvalósított együttműködést. Szoros kapcsolatot építettünk ki néhány társadalmi, közművelődési, illetve sportszervezettel is, például a Wekerle Társaskörrel, a Gyermekeházzal, a KMO-val, a KAC-cal és a Kispesti Uszodával.

Mindezek mellett a szakmai munka fejlesztésének érdekében az intézmény egyéb szervezetekkel, intézményekkel tart kapcsolatot /szakképző intézmények, más oktatási intézmények, pedagógus szakmai- és érdekvédelmi szervezetek/.

Hagyományok, kiemelt területek:

A tanítási órán kívül szervezett programok /a tehetséggondozástól a felzárkóztatásig/ szorosan kapcsolódnak a tanórákon folyó oktató-nevelő munkához. Ezek különböző differenciált képességfejlesztő, valamint tantárgyakhoz kötődő szakkörök, illetve az énekkari és a tömegsport foglalkozások.

A tanítási időn kívüli programok másik csoportja környezetvédelemmel, hazánk és a szűkebb lakóhely megismerésével, a tanulók látókörének szélesítésével, kulturális és esztétikai neveléssel foglalkozik.

A szabadidő tartalmas eltöltését szolgáló tevékenységet a nevelőtestület közreműködésével a diákönkormányzat irányítja.

Minden év decemberében kerül megrendezésre - névadónk tiszteletére - a „Kós Károly Hét”. Ezen játékos vetélkedőkkel, bemutatókkal, ajándékkészítéssel, vásárral egybekötött családi programokon vesznek részt szülők és gyerekek egyaránt. De ilyenkor koszorúzzuk meg névadónk szobrát, és iskolai karácsonyi ünnepséget is tartunk.

A téli hónapok programja a délutánonként és hétvégén az egész környéknek nyitott jégpálya.

A farsangi szezonban szervezett bálók ötletgazdag jelmezversenyt, játékokat, tombolát kínálnak a tanulóknak.

A rendszeres tavaszi kulturális bemutatókra az osztályok változatos műsorszámokkal készülnek. A bemutatott táncok, jelenetek, egyéni és csoportos produkciók színvonalas szórakozási lehetőséget nyújtanak a több száz fős közönségnek. Ugyancsak sok nézőt vonz a „Ki mit tud?” és az idegen nyelvi kulturális bemutató is.

Az iskolai táboroztatás régi hagyományokra tekint vissza. Mostanában iskolai szervezésben nyaranta 3 - 4 tábort is megvalósítunk. Az elmúlt évtizedben mind a táborok száma, mind a

táborok jellege megváltozott, a kínálat és a részvételi lehetőség bővült. Szaktáborok teszik lehetővé a sportolást, pihenést és szórakozást: kerékpáros és gyalogos vándortáborok, erdei természetvédelmi tábor, kézműves és életmód táborok gazdagítják a nyári programokat. A nyári táborozások évente 120-150 gyereket mozgósítanak.

A szülők által különösen kedvelt „szolgáltatásunk” az emelt szintű angol nyelvoktatás, valamint a magas színvonalú számítástechnika oktatás, valamint a sokszínű kulturális programválaszték. Nagy sikert aratott a drámapedagógiai foglalkozások, a népi játék és a médiaoktatás bevezetése.

I.2. Az elérni kívánt helyzet

A Kós Károly Általános iskola közössége 8 osztályos általános iskolaként definiálja önmagát, mely - a szülők igényeivel és a kialakulóban lévő kapcsolatrendszerrel összhangban - 4-5 évfolyamos középiskolában való továbbtanulásra készít fel. Évfolyamonként 2 osztály indítását tervezzük.

Az iskola képzési profiljaként továbbra is megtartjuk az emelt óraszámú angol nyelvtanítást, továbbfejlesztjük - 2 alsós évfolyamra is kiterjesztjük - a számítástechnika oktatását tantárgyi keretben.

Helyi kedvező adottságainkat kihasználva, a szülői igényeket kielégítve kiemelt feladatként kezeljük a mindennapos testmozgás biztosítását a heti 3 testnevelés óra mellett a tömegsport-foglalkozások, a szakkörök és a tanfolyamok szervezésével.

Ehhez a röviden vázolt elérni kívánt helyzethez alakítottuk ki megvalósítási stratégiánkat. Döntéseinket a pedagógiai programban és az intézményi tantervben foglaltuk egybe.

II. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELÉS ÉS OKTATÁS CÉLMEGHATÁROZÁSA

Célunk a humanisztikus iskola megteremtése. A pedagógia számára ez azt jelenti, hogy a tanár a tanulót, a tanuló a tanárt, a tanár a másik tanárt, a tanuló a másik tanulót önmagával egyenrangú embernek tekinti, elismeri önállóságát, méltóságát, a természeti és a társadalmi viszonyok által megengedett szabadság fokát, s a saját vágyait, érdekeit a többi ember érdekeinek figyelembevételével elégíti ki. Olyan iskola ez, amelyben a gyerek áll a pedagógiai gondolkodás középpontjában, amelyben őszintén emberiek a kapcsolatok.

Elfogadott alapértékeink: a munka, szabadság, szeretet, tolerancia és felelősség. Ezen értékek alapján fogalmazzuk meg a nevelés célját – nem irányul senki ellen, csak az egyes ember és az egész emberiség boldogulását szolgálja. Az iskolát akkor humanizáljuk igazán, ha a gyereket természetének megfelelő tevékenységre szoktatjuk, ha megismertetjük az alkotás boldogságával, ha megismertetjük a társakkal való együttműködés örömeivel. A másokkal való közös munkában tanulja meg a toleranciát, a mások tiszteletét, szeretetét. Úgy kell szerveznünk a tanítási-tanulási folyamatot, hogy a gyerekek öröme legyen benne.

Ennek keretében:

- a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk,
- a gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe,
- a tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük,
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk.

III. AZ ISKOLAI OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA LEGFONTOSABB PEDAGÓGIAI ALAPELVEI

III.1. Ismeretszerzés – a tanulás tanulása

1.1 A kognitív ismeretanyag megértése és alkalmazása, az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása.

1.2 Saját egyéni, hatékony tanulási módszerek kialakítása, a munkamemória kapacitásának növelése, az ismeretek előhívásának gyorsítása.

1.3 A különféle kommunikációs csatornákon nyert információk (verbális, vizuális, informatikus) értelmezése, feldolgozása.

III.2. Társadalmi magatartás

- 2.1 Szülőföldünk, hazánk kultúrájának, hagyományainak, történelmi emlékeinek megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása.
- 2.2 Az európai és nemzetközi törekvések ismerete, más népekkel szembeni tolerancia.
- 2.3 A demokratikus normarendszer kiterjesztése a természeti, és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.
- 2.4 Toleranciára, a másság elfogadására nevelés.
- 2.5 A társadalomba való majdani beilleszkedésre való felkészítés. Egyéni és közérdek, többség és kisebbség viszonyának megértése.

III.3. A biológiai lét értékei

- 3.1 A Föld globális problémáinak (környezetszennyezés) megértése.
- 3.2 Az egészséges életmód, egészségvédelem technikájának elsajátítása.
- 3.3 A környezetvédelem lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- 3.4 Kialakítani a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolatot.

III.4. Komplex nevelői hatás

A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját. Gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét.

IV. AZ ISKOLA ALAPVETŐ CÉLJAI

1. Gyakorlatias, a tanulók önmegvalósítását szolgáló oktatás-nevelés megvalósítása. Ennek megfelelően az iskola pedagógiai programja és helyi tanterve felépítése szempontjából követelményközpontú, pedagógiai koncepciója szerint tanulóközpontú.

2. Egyensúlyba helyezzük a személyiségfejlesztést azokkal a közvetíteni kívánt ismeretekkel, amelyek választ adnak az új évezred pedagógiai kihívásaira. A NAT, a helyi igények és lehetőségek által meghatározott, a tanulói tevékenységet előtérbe helyező pedagógiai programot és helyi tantervet készítünk.

3. A pedagógiai folyamatokat egyaránt jellemzi a differenciálódás és az integráció: -
képeségek szerinti differenciálódás

- műveltségi területek „tantárgyasítása”, hazánk nemzetközi törekvései az integrációs pedagógiai stratégiák alkalmazását teszik szükségessé.

Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:

- humánus,
- erkölcsös,
- fegyelmezett,
- művelt,
- kötelességtudó,
- érdeklődő, nyitott,
- kreatív, alkotó,
- becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát,
- képes a problémák érzékelésére és megoldására,
- gyakorlatias,
- képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
- jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
- van elképzelése a jövőjét illetően,
- becsüli a tudást,
- öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban,
- ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
- képes tudását tovább fejleszteni, és önállóan ismereteket szerezni,
- tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
- képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban,
- a mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik,
- ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
 - nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
 - a természet, a környezet értékeit,
 - más népek értékeit, hagyományait,

- az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit,
- a társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben,
- ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat,
- ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
- ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,
- viselkedése udvarias,
- beszéde kulturált,
- társaival együttműködik,
- szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli,
- képes szeretetet adni és kapni,
- szereti hazáját,
- megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket, a másságot
- szellemileg és testileg egészséges, edzett,
- egészségesen él,
- szeret sportolni, mozogni,
- megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolat, gondozott.

Tudjuk, hogy e tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében. Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

„Igazán jó nevelő-oktató munkáról csak abban az iskolában beszélhetünk, ahol nemcsak a tanulmányi eredmények jók, hanem gondot fordítanak a nevelés más formáinak, módszereinek kialakítására, meggyökereztetésére. Ahol a tanulók szokásai, képességei tevékenységeken keresztül fejlődnek, és figyelembe veszik a tanulói érdeklődést is”

(Joanna Guze)

V. AZ ISKOLA LEGFONTOSABB FELADATAI

Az iskola legfontosabb feladatai meghatározzák a pedagógiai program makro és mikro szintjeit, és átszövik az egyes tantárgyi területeket is.

V.1. Az alapkészségek (olvasás, írás, számolás) elsajátításának biztosítása.

A tanulók az 1-6. évfolyam életkori szakaszában találkoznak először tudományos igényű ismeretekkel, a legfontosabb magatartási és viselkedési normákkal, értékekkel. Alapvető feladat az összefüggések felismertetése, a lényegkiemelés technikájának készségi szintre történő emelése.

V.2. Az indulási hátrányok csökkentése, esélyegyenlőség biztosítása.

Ennek érdekében elsősorban a tudás megszerzését és alkalmazását szolgáló pedagógiai eljárások mellett szükséges az olvasási-számolási problémák (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) gyors felismerése és preventív kezelése.

V.3. Értékközvetítés

A Kós Károly Általános Iskola az értékek egyensúlyára törekedve az értékek öt csoportját határozza meg:

- a biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke)
- az én harmóniájára vonatkozó értékek (önismeret, önművelés)
- a társas kapcsolatokra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia)
- a társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, problémaérzékenység, kreativitás, szellemi igényesség)
- a humanizált társadalom és világkép értékei (hazaszeretet, egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, az emberi kultúra értékeinek óvása).

V.4. Személyiségfejlesztés (kompetenciák, önmegvalósítás, önképzés).

A gyermekközpontú alapkoncepció és a program követelményközpontú felépítése az alapvető tanulói készségek, képességek és jártasságok fejlesztését szolgálja. Az ehhez vezető folyamat fontos eleme – az ismeretek átadásán túl – a tanulói önmegvalósítás (szabadon választható foglalkozások) és önképzés (tehetséggondozás) segítése.

V.5. Problémamegoldó gondolkodás kialakítása, az információk értelmezése és feldolgozása.

Napjaink információs folyamatai az iskola számára az adatok minőségi szűrését is jelenti. Szükség van tehát az értelmes, kreatív, kritikai gondolkodás fejlesztésére. Mivel a tanuló ennek a folyamatnak alkotó részese, ezért kreativitása és innovációs törekvései fontos építőkövei a tanítás-tanulás szakaszának.

V.6. Egészséges életmódra, családi életre nevelés.

Az integráció során beépül valamennyi terület tartalmi, fejlesztési elképzeléseibe. A mentálhigiénés problémák kezelése és megoldása, a családi értékek megőrzésére való törekvés a tanulói tevékenységek fejlesztésének általános elemei.

V.7. Környezeti, környezetvédelmi nevelés – „Cselekedj lokálisan, gondolkodj globálisan!”

A szűkebb környezet megóvásának készségi szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok képzését, akik felelősségteljesen vesznek részt a köz ügyeinek intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

V.8. Pályaorientáció

Olyan szilárd alapismeretekkel rendelkező tanulók képzése a cél, akik az általános iskola 8 osztályának elvégzés után képesek más iskolatípusban tanulmányaik folytatására. Képesek magasabb rendű összefüggések megismerésére, a teljes életüket átszövő folyamatos önképzésre. Pályaorientációs pedagógiai stratégiánkat a NAT közös követelményeiben megjelölt elvárások, követelmények határozzák meg.

V.9. Szociális ellátások biztosítása.

Alapvető feladat az egész napos ellátások (ügyelet, napközi, tanulószoba) és diákétkeztetés biztosítása a szülők igényeinek megfelelően, az iskola társadalmi környezetéhez alkalmazkodva.

V.10. Gyermek- és ifjúságvédelem

Ezt a feladatot az iskola társadalmi környezetéhez alkalmazkodva végezzük. A tevékenységet gyermekvédelmi felelős irányítja félállásban. Szorosan együttműködik az osztályfőnökkel, konzultál a Nevelési Tanácsadóval, a Családsegítő Központtal, valamint az önkormányzat hivatalaival. Munkáját a mindenkori jogi szabályozás szellemében végzi.

VI. AZ ISKOLAI OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA PEDAGÓGIAI ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

Az általános iskolai oktató-nevelő munkát négy elkülönített, de egymáshoz szervesen kapcsolódó szakaszra bontjuk.

1. az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó bevezető,
2. a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó kezdő,
3. az ötödik évfolyamon kezdődő és a hatodik évfolyam végéig tartó alapozó,
4. a hetedik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó fejlesztő szakaszra.

Első három szakasz (1-6. osztály)

Mintákat ad az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz megalapozza a tanulási szokásokat.

A tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése, fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés.

Negyedik szakasz (7-8. osztály)

Az alpműveltséget a differenciálódó tantárgyi rendszerben önálló tanulással, önműveléssel, gyakorlattal fejlesztjük tovább.

Az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül. A tanulók megszerzett tudásukat valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák, döntésképeségüket szervezett gyakorlatokban és spontán élethelyzetekben is érvényesítik. A tanulási tevékenységben növekvő szerepet kap a közvetett kommunikáció – írásbeliség, vizuális kommunikáció, számítógépes érintkezés – és megjelenik a nem anyanyelven folyó kapcsolatteremtés. A „tanulás tanulása”, az önálló tájékozódás, az informatika alkalmazása és az idegen nyelvek tanulása iránti igény fejlesztése is hozzájárul az alpműveltség továbbépítéséhez.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása, a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamataik követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük.

E szakaszban növekszik az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok szerepe. Növekszik a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok aránya (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). Építünk a tanulók kíváncsiságára és a rendszerezett ismeretek iránti igényükre. Ezért heurisztikus tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket egyaránt kínálunk.

VII. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

„A személyiség az egyedi mód, ahogyan az ember környezetét észleli, beleértve önmagát.”
(Stagner)

A személyiség összetevői (fizikum, vérmérséklet, intelligencia) genetikai meghatározottság is érvényesül, de befolyásolják még:

- táplálkozás
- egészségi állapot
- betegségek
- tanulás

A személyiség fejlődése a tanulás pszichológiájával kapcsolatos probléma. A tudásvágy, környezetünk megértésének vágya az élet alapvető motívuma. Valamennyi motívum az értelem és az érzelem szétbonthatatlan öltözete.

Az egészséges személyiség jellemzői:

- Nagymértékben kiterjesztett én-érzéssel rendelkezik
- Emberi kapcsolataiban elfogadó
- Érzelmi biztonság jellemzi; elfogadja önmagát
- Valóságghú, rugalmas észlelés
- Van humora, önismerete
- Egységessítő életfilozófiával rendelkezik

Az embert körülvevő kultúrának óriási szerepe van a személyiség kialakításában. Ez a kultúra tartalmában és az átadás módjában nagyon eltérő lehet még egy országon belüli egységes kultúrközeg megléte mellett is. Ráadásul naponta szembesülünk azzal, hogy egy adott iskolán belül is hányféle

Az eltérő gyermeknevelési módok megléte mellett az iskola saját pedagógiai hitvallásához illeszkedő szemléletet próbál közvetíteni úgy, hogy nem kérdőjelezi meg az individualizáció jogosságát, illetve jelenlétét.

VII.1. A személyiségfejlesztés módszertana (vázlatos áttekintés)

3 fő mozzanata van:

- elemi tevékenység
- tudatosítás
- tudatos tevékenység (önnevelés kialakulása)

Elemi tevékenység

- a, tapasztalás, cselekvés
- b, példa
- c, szoktatás
- d, követelés

Tudatosítás

- a, meggyőzés
 - b, jutalmazás, büntetés
- Tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek
- a, akaratnevelés
 - b, jellemformálás

(Ezek a mozzanatok egyben tanulási módszereknek is tekinthetők.)

Bármelyik szint eredményességét alapvetően befolyásolja a nevelők és a neveltek közötti érzelmi viszony, illetve az adott vonatkozási csoport, amelynek tagja a gyerek.

Tapasztalás, cselekvés

A gyermek óriási aktivitással érkezik az iskolába. Aktivitásának fő megjelenési formája a játék, aminek hasznossága a kisiskoláskorban sem csökken, ezért változatlanul alkalmas kell teremteni hozzá a tanórákon a feladatok játékossá tételével és a szabadidős tevékenységekben is. A nem tanórához kapcsolódó feladatok is fontos részei a nevelésnek. Ne legyen formális, épüljön a tanulók természetes igényeire, belső érdeklődésére; így adott lesz a belső motiváltság is.

Példa

Utánzást, azonosulást segítő pedagógiai tevékenység

Szinterei:

- kisgyermeki utánzás
- eszménykép követése

Az iskolába érkezéssel fokozódik az én-kép azonosságérzet.

A gondolkodás fejlődésének nagyon intenzív időszaka ez, valamint az erkölcsi érzék, valamint a törvénytisztelet fejlődéséé is. Feszültséget teremthet, hogy a gyerekek azonosulnia kell a különböző közösségek egymástól eltérő normáival is.

(család, osztály, iskola, baráti kör, sportkör stb.)

A példa hatása akkor jelentős, ha érzelmi megrendülést kelt, ha empátiát kelt, ha jól illeszkedik a befogadó pillanatnyi szükségleteihez, alkatához, ha visszhangra talál.

A példaképek típusai:

- külső tulajdonságok alapján választ
- erkölcsi alapon választ (serdülőkor után jelenik meg)

A pedagógus személye mindig példa! Ezért fontos, hogy szavai és tettei összhangban legyenek egymással. Őszinte, becsületes ember legyen.

Szoktatás

Nincs szükség nagy figyelemkoncentrációra, ezért az energia a cselekvés irányítására, tartalmára irányulhat. A fenti okok miatt gazdaságosabb a cselekvés.

Fontos a szerepe, de nem szabad túlértékelni.

jó szokások

rossz szokások

erősítik a személyiséget

rossz irányba terelhetik a
személyiség fejlődését
vagy akadályozhatják

Egyedi szokások helyett inkább szokásrendek alakulnak ki.

Keletkezésük:

tudatos kialakítással
utánzással
ismétléssel

Feltétele:

határozottság
ne legyen kihagyás a kialakítás menetében
rögtön kezdjük el
naponta kell gyakorolni

Követelés

Elérendő cél:
tekintélyi alapon követelés
tanulóközösség követelése
egyén követelése önmagától

Minőségi és mennyiségi szempontból is a tanulókhoz kell méretezni.
Párosuljon meggyőzéssel! Mindig ellenőrizni kell!

A követelés formái:

parancs (rövid, határozott)
tiltás (indoklás)

A legújabb kutatások szerint is rövid idejű, és csak addig tart, amíg a követelő jele van.

Meggyőzés

Értékelésen, az igazság felismerésén kell alapulnia. Logikai érvelés döntő szerepet kap.
A tanulók erkölcsi ítéleteit kezdetben az általánosítások hiánya jelzi. Pl.: Csak az osztályon belül érvényesül az a szabály, hogy nem káromkodnak.

A 9. életév táján jelenik meg a szándék fontossága az erkölcsi cselekedetekben. (Addig csak az eredmény szempontjából képes megítélni tetteket.)

10 éves korig azonosítja a jót a megengedettel és a rosszat a tilossal. Ennek az az oka, hogy a cselekvés és az erkölcsi tudat között még nincs összhang.

Nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a fejlesztésben az erkölcsi tanításnak az érzelmi, akarati tényezők fejlesztésével együtt.

Állandóan nem alkalmazható!

Milyen feltételei lehetnek?

1. Belátható legyen az igazság
2. A példák a gyerekek konkrét élethelyzeteiből induljanak
- KONKRÉT!
3. Hosszúak az érzelmekre is

4. Érvényesüljön a gyakorlatban (Ha tilos az árulkodás, ne támaszkodjunk az árulkodók „segítségére”)

Jutalmazás, büntetés

Átcsaphatnak egymásba, hiszen a jutalomnak szánt feladatot tekintheti egy-egy gyerek kényszerű kötelességnek, ami ebben az esetben büntetésként fogható fel számára.

A kisiskolás szívesen fogadja a materiális jutalmakat.

Pl. Jó viselkedésért, tanulásért csoki, apró ajándék.

A felsős gyerek már érzi az erkölcsi elismerés súlyát.

A büntetést mindig indokolni kell! – itt különösen fontos a szereplők közötti érzelmi viszony.

A büntetés ne kerüljön túlsúlyba, de indokolt esetben élni kell vele!

Hatásai:

1. pozitív (belátja a hibát, megbánja)
2. védekező (nem vállalja a felelősséget)
3. negatív (testi fenyítés)

Akaratnevelés

Az egész gyermekkort végigkíséri az alábbi két tényező harca

Függőségi igény ⇔ önállóságra törekvés

A serdülőkor táján szinte egyáltalán nem képes kezelni ezt a konfliktust. A túlzott függés kialakítása önállótlán személyiséget eredményez, míg az önállósági törekvés szabadon engedése felügyelet nélkül hagyást von maga után.

A sikeres akaratnevelés feltétele az önbizalom, a kitartás, a végrehajtás.

Jellemformálás

Összetevői:

- akarati tulajdonságok, erkölcsi szokások (A tapasztalás és a tevékenység folyamatában alakulnak ki.)
- érzelmek
- meggyőződés

VII.2. A személyiség védelme

Pszichológiai munkaszintek és tevékenységi formák iskolánk adottságaihoz igazodva

A tevékenység szintje	A pszichológiai szolgáltatás célja	Alkalmazott módszer	Vezetője	A szolgáltatás kerettevékenysége
I. Szociológiai szint	Az iskola szervezeti életének fejlesztése - közös tervezéssel, döntéssel - problémahelyzetek megoldási terveinek tantestületi szintű kidolgozása	Viták, megbeszélések	Iskolavezető	-
II. Szociálpszichológiai szint - nevelők (érdekviszonyok, konfliktusok) - osztályok (fejlődési, életkori, családi problémák)	- stresszvédelem - a közösségi élet zavarainak feldolgozása (klikkek, sztárolás, széthúzás, stb.) - hátrányos helyzetűek problémáinak közösségi kezelése	- relaxáció, sport, lazítások - drámajátékok, - megbeszélések, - szülők bevonása	- pedagógus közösség orvos, védőnő, pszichológus, logopédus	Iskolapszich. bevonása igény esetén Állandó konzultáció
III. Diádikus kölcsönhatások szintje Ped. ↔ tanítvány Tanító ↔ tanuló	- Kommunikációs készségfejlesztés a médiaoktatás által adott lehetőségek felhasználásával - Empátiafejlesztés - Pozitív célú befolyásolás	- interjú - drámajátékok - szerepjátékok, stb.	Pedagógusok, (iskolapszich.)	Konzultáció pszichológussal
IV. Individuális személyiségi szint <u>Ped.-k</u> személyisége, hivatásukból eredő lelki problémák (nem betegség)	- stresszleküzdés - védelem a „kiégéstől” - pályakezdők segítése - egészségvédelem	Relaxációs Csoportos megbeszélés	Pedagógus	Konzultáció pszichológussal

<u>Tanulók</u> fejlődésének zavarai	- pubertás - beilleszkedés - tagozatváltás - pályorientáció - döntés felelőssége - készségfejlesztés a, szenzibilitás b, empátianövelés c, kreativitásfejl. d, kapcsolat- és kommunikáció-készség fejlesztése	- egyéni támogató munka - szakember bevonása, pl. védőnő, stb. - szakköri munka - tréningek	Pedagógus, védőnő, pszichológus	konzultáció
--	--	--	---------------------------------------	-------------

A vázlatosan megfogalmazott felvetéssel természetesen mindenkor függ az adott közösségek testi, lelki állapotától, a szociális háttértől, stb.

A pedagógiai hatásra többféle visszajelzés érkezik:

1. aktív ellenállás
2. passzív ellenállás
3. passzív együttműködés
4. belső indításból együttműködés

Hogyan alakul át a nevelő hatás belső indítékká: Mikor indítja be a külső hatás a gyerek aktivitását?

A siker feltétele:

A pedagógiai hatások találkoznak a tanulók belső igényeivel, egyéni vagy életkori sajátosságaival

Az adott közösség felerősíti a pedagógiai hatást

Iskolánk pedagógiai programjában 1997-ben megfogalmaztuk a tanórák speciális lehetőségein túl az osztályfőnöki órák témáiban is a személyiségfejlesztés témaköreit.

Közösség

Helyes viselkedés

Fegyelem

Egymás segítése

Példakeresés

Igazság, hazugság

Szokás, megszokás

A másság elfogadása

Tisztelet

Pozitív, negatív erkölcsi tulajdonságok

A szó és a tett egysége, ellentéte

Önismeret, önkritika

Alkalmazkodás

Környezetformálás

Közösségi, egyéni érdekek

Áldozatkészség
Felelősségvállalás

Iskolánk szabadidőben szervezett tevékenységei:

Iskolai ünnepek
Farsangok
Luca vásár, kézműves foglalkozások
Jégpálya télen
Sportolás (RSG, foci, szertorna, játékos torna, atlétika)
Néptánc
Furulya
Tanulmányi versenyek (iskolai, levelezős)

A tanórákba ágyazódik az első osztályokban a néptánc és a dráma.

A diákönkormányzat szervez bizonyos programokat, a részvétel eredményességét jutalmakkal értékeli. Szerepe azért is fontos, mert az osztályközösségek mellett szervezett más közösség iskolai szinten nem működik. Nem az iskola keretein belül, de programokat kínál a Gyermekház, a KMO, a Kispesti Vígadó, a KAC és az uszoda is.

A tanév végén szerveződő erdei iskolai programok minden másnál nagyobb lehetőségeket kínálnak.

Sítábort szervezünk egyre nagyobb sikerrel.

Fontos lenne, hogy a nyári táborok sok gyereket szervezzenek az osztályon kívüli iskolai közösségbe.

A tanórákhoz köthető egyéb tevékenységek:

Drámajáték
Médiatagozat
Néptánc, népi játék

VII.3. A tanulók személyiségvizsgálata

Egyénileg tervszerű és módszeres tanulmányozásra van szükség!

A kiváló, gyenge, átlagos, közepes tanulókat is meg kell figyelni! (Kiket?)

Érdeklődésüket, erkölcsi szokásaikat, másokhoz, önmagukhoz való viszonyukat, akaratit tulajdonságaikat, intellektusukat, emócióikat. (Mit?)

Cselekedeteiket, indítékaikat, helyüket a közösségben, fejlődésüket, hogyan lehet hatni rájuk, (Hogyan?)

Leggyakoribb probléma a gyenge teljesítményű tanuló eredményesebbé tétele.

Okok megkeresése:

Tanuláshoz való helytelen beállítódás
Elsajátítási nehézségek
Helytelen módszerek
Munkamorál
Érdeklődés hiánya

Lehetnek biológiai, pszichológiai, pedagógiai okok is.

A személyiség egészével összefügg tehát a tanulás eredményessége.

Munkatempó
 Idegrendszeri sajátosság
 A gondolkodás hatékonysága
 Konkrét, absztrakt gondolkodás viszonya
 Vizuális, auditív, kinezetikus tanulási stílus
 Eddigi sikerek, kudarcok

:Az értelmi képességek eltérő szintjeiből eredő problémák:

értelmi fogyatékos

tehetség

A jelenlegi osztálylétszámok mellett már a probléma megfelelő kiszűrése is gondot jelent. Az értelmi fogyatékos vagy annak határán mozgó tanuló fejlesztése csak fejlesztő pedagógussal lehet megoldott, többnyire azonban a pedagógus és az osztály „cipeli magával” az ilyen gyereket, mert sok esetben a szülő nem akar tudomást venni arról, hogy gyermeke fejlődése speciális feladatot igényel.

A tehetségekkel való napi bánásmód sem egyszerű.

A legtöbb, amit érte tehet a pedagógus, hogy versenyekre küldi, pályázatokat juttat el hozzá, esetleg megfelelő szakkörbe, külön tanárhoz irányítja.

A tanulási nehézségek mellett egyre jobban fokozódó probléma a nehezen nevelhetőség kérdése. Az egyéni bánásmód itt is elengedhetetlen!

Hirsch Margit felosztása a legteljesebb pszichológiai szempontból

- ideges eredetű szervi működészavar
- motorium (hiperaktív, lassú)
- értelmi fejlődés (figyelemzavar, tanulói nehézségek)
- érzelmi, indulati élet (agresszió, szorongás, túlzott érzékenység)
- erkölcsi fejlődés (hazudozás)
- cselekvés (rossz szokások)
- beszéd (dadogás, hadarás stb.)

Összegzés:

A tanulók személyiségének, személyiségfejlődésének fő irányai:

Irányulás: érdeklődés, motivációs rendszer
 Tartalom: erkölcs, magatartás
 Forma: akarati tulajdonságok (jellem)
 Színvonal: értelmi képességek (intelligencia)
 Egyéni szín: érzelmi tulajdonságok (temperamentum)

A nevelői ráhatás eredményessége azon is múlik, hogy talál-e alapot a fejlődő személyiségben, és az alakító tevékenység valóban a fejlődés irányában hat-e.

VIII. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

A tehetséges tanulókkal hosszú évtizedek óta csupán a hagyományos módon tud foglalkozni az iskola. Őket szerepelteti az ünnepeken, kulturális bemutatókon, tanulmányi versenyeken, ahol szerencsés esetben kerületi szinten is megmérettetnek. Bizonyos tehetségtámogató szakkörökben lehetőséget kapnak arra, hogy együttműködjenek tehetséges, szorgalmas tanáraikkal.

A tanítási órákon már jóval kevesebb figyelem jut nekik- a pedagógusok az átlaghoz igazodva haladnak az anyaggal, korrepetálják a leggyengébbeket -, kiváló képességeikkel szinte észrevétlenül beleolvadnak a tehetségesek a középmezőnybe, vagy deviáns viselkedésformákat felvéve zavarják a tanórát számukra egyhangú, kevés terhet jelentő részeit.

A probléma tehát adott: nem kampányszerű, hanem rendszeres tehetséggondozásra van szükség, amely a tanulási időn kívül, felkészült szakemberekkel, tananyagdúsító programokkal valósul meg.

Tehetséggondozásról szólva pszichológiai szempontból nem is tehetségről, hanem tehetségígéretről beszélünk a gyerekek esetében.

A tanulók kb. 25%-a tartozik ebbe a csoportba (általános népességi adathoz viszonyítva). Fontos, hogy felismerjük őket és differenciáltan foglalkozzunk velük.

Napjaink legelfogadottabb tehetséggondozó módszere (a léptetéssel és a gyorsítással szemben) az érdeklődésfelkeltő és képesség fejlesztő gazdagító programok hiánypótló használata.

Ezek a gyerekek differenciált, személyre szabott foglalkozás nélkül sokszor elkallódnak, problémássá, rendzavaróvá válnak. Kíváncsiságuk, állandó tudásvágyuk, gyors felfogóképességük és gondolkodásuk nem kap teret a hagyományos oktatási körülmények mellett. A nagy létszámú osztályokban unatkoznak, nyugtalaná válnak, nyüzsgésük zavarja az órát. Éppen tehetségük tényezőiben nem kapnak megerősítést. Vagy elveszítik motivációjukat, érdeklődésüket, vagy magatartási zavarokat produkálnak.

A tehetség összetevői (Renzulli klasszikus modellje szerint):átlag feletti képességek-általában több funkcióban egyszerre-, kreativitás és feladat-elkötelezettség. Ezen három tényező együttes előfordulása esetén tartunk egy gyermeket tehetségígéretnak.

Az FPI Tehetséggondozó Központja több mint tíz éve működik sikeresen.

Hozzájuk viszont részben az ismeretek hiánya, részben más okok miatt viszonylag kevés gyerek jut el. Nem minden szülő tudja vállalni a heti 2-3 alkalmat igénybe vevő kezdeti vizsgálatokat, a gyerek rendszeres utaztatását, illetve a tanfolyamok költségeit.

Pedagógiai programunkban az iskola legfontosabb funkciói köré soroljuk a III. pontban a „társadalmi eredményesség szempontjából kreatív személyiség fejlesztését”; IV. pontban a tehetséggondozást, mint a személyiség fejlesztésének elengedhetetlen feltételét; a VIII. pontban a pályaorientáció segítségét. Az 52.§ (9.) c pontja 14 órát irányoz elő tehetséggondozás megvalósítására.

IX. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. Az iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei a:

- **tanórák**
 - szaktárgyi órák,
 - osztályfőnöki órák,
- **tanórán kívüli foglalkozások**
 - napközi,
 - séta, kirándulás,
 - szakkörök
- **diákönkormányzati munka,**
- **szabadidős tevékenységek.**

Mind a négy terület sajátos foglalkoztatási formát követel, mások az egyes területek feladatai, céljai, abban azonban megegyeznek, hogy valamennyien tevékenyen hozzájárulnak:

az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
a másság elfogadásához,
az együtt érző magatartás kialakulásához,
harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

A közösségfejlesztés során nem csak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hiszen megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a diákok előtt.

Célok: Ismerje meg és sajátítsa el a tanuló a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakítását lehetővé teszik.

Feladatok: Tanulóink közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása - a Diák Önkormányzattal együttműködve - nevelő-oktató munkánk alapvető feladata.

IX.1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladatok tanórákon

A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelési irányítása

Feladat:

- az iskolai élet egyes területeihez, (tanórákhoz: az osztály- és csoportközösségek, illetve tanórán kívüli tevékenységekhez: szakkör, sportkör és érdeklődési körök) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében (osztályközösségek, csoportközösségek színterén)

Feladat:

- Nevelőmunkánk során alkalmazkodnunk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz, azaz: a kisgyermek heteronóm (a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró) személyiségének átalakulásától az autonóm személyiséggé válásig.
- az előbbi feladatból eredően ösztönzést, útmutatást adni az egyéni érdeklődés, képesség, tehetség kibontakoztatására, az önfejlesztés belső erőforrásainak (pl. akaraterő, ambíció, igényesség) kiépítésére.
- megértetni, elfogadtatni az egyre inkább háttérbe szoruló, de nélkülözhetetlen humán értékeket, mint: egymás megbecsülése, tisztelete, az empátia és tolerancia érzése egymás iránt, illetve a konfliktusok vállalása, ezek feldolgozása.
- a devianciához vezető szocializációs problémák észrevétetése, potenciális veszélyeinek tudatosítása, az ezekkel kapcsolatos felelősség felébresztése önmaguk és társaik iránt.

Az önirányítás képességének kialakítása

Feladat:

- a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy a nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni és ennek elérése érdekében összehangoltan tevékenykedjenek, az elvégzett munkát értékelni tudják.

A fentiek érdekében fejlesztenünk szükséges:

- diákjaink vitakészségének, kapcsolat és kommunikációs képességeinek kibontakoztatását
- bátorítani a kezdeményezési szándékot és képességeket
- az iskolai programok színterein kínálkozó kreativitás képességét és önállóságot.

A tanulói közösségek tevékenységének megszervezés

Feladat:

- Az irányító pedagógus legfontosabb feladata a közösség tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése. (ehhez egyik alapvető színtér az osztályfőnöki munka, illetve osztályfőnöki órák, mintegy szocializáló műhelynek tekinthető)
- Ennek érdekében irányítani kell az egyéni és közösségi érdek lehetőségeihez képest történő összehangolását.
- Egyenlő hangsúlyt kell helyezni: a gyermekek társas lényé fejlődésére, illetve az egyén belső stabilitását segítő, személyiségét kibontakoztató nevelői munkára.

A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítására

Feladat:

- A tanulói közösségekre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendezetté válásának kialakítása, ápolása.
- Hangsúlyt helyezni az iskolai – iskolán kívüli feszültségek, konfliktusok elemzésére, tapasztalatainak általánosítására.
- Cáfolni és elutasítani (elutasíttatni) a gyakran előtérbe kerülő, negatív tartalmú egyéni ambíciókat, mint pl.: a gátlástalanság, önzés, önközpontúság, visszaélés a közösség bizalmával.

IX.2. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladatok tanórákon kívül

Hagyományőrző tevékenységek

Fontos feladat az iskola névadójának Kós Károly emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés december 16-án a névadó születésnapjáról, a különféle iskolai rendezvények megszervezése KÓS HÉT címmel:

- Különböző ajándékok és díszek készítése délutáni kézműves foglalkozásokon
- Luca vásár
- Rajz- és fotókiállítás
- Osztálykarácsonyok
- Iskolai karácsonyi hangverseny a református templomban

Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor:

1849. október 6-a, 1848. március 15-e évfordulóján, karácsonykor, illetve a 8. osztályosok ballagásakor.

Félévenként pedagógusok és diákok közös munkájaként az iskola tevékenységét összefoglaló iskolaújság kerül kiadásra (Kóstoló).

Hagyományos őszi kertészkedő nap megrendezése szülők bevonásával.

Diákjaink munkáival illusztrált iskolanaptár megjelentetése

Zenés-táncos multságok (szüreti bál, farsang) rendezése

Napközi otthon, tanulószoba

A közoktatási törvény előírásainak megfelelően, - ha a szülők igénylik - az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az 1-4. évfolyamon napközi otthon, az 5-8. évfolyamon tanulószoba működik.

Iskolai sportfoglalkozások

Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Erdei iskola

A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik. Az erdei iskolai foglalkozásokon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük a pályázati lehetőségek kihasználása mellett. Erről minden osztály szülői közössége dönt. Ha egy-egy tanuló „kimaradna”, úgy a pályázati pénzből, illetve alapítványi támogatással tud részt venni.

Diákönkormányzati munka

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.

Szabadidős tevékenységek

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel - ha az költségekkel is jár - önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kultúralt eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Iskolai könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, jégpálya, focipálya, számítógép stb.) a tanulók tanári felügyelet mellett - egyénileg vagy csoportosan használják.

A tehetség azonosítása

A tehetséges gyerekek gondolkodásukban gyorsak és rugalmasak, nyíltan vállalják a szokásoktól eltérő véleményeiket is. divergens gondolkodásmód jellemző rájuk; kreatívak, jó humorérzékük van. Kortársaiknál érettebben vélekednek az őket körülvevő világról

Módszerek a tehetség felismerésére

A kiválasztás a tanárok előzetes jelzései alapján történik.

Azonosításuk első lépésben a pedagógus és a szülők által kitöltött tulajdonságlisták elemzésével zajlik.

Fő kategóriái:

- ismeretszerzés
- kreativitás
- motivációs jellegzetesség
- szociális viselkedés

A részletes pszichológiai vizsgálat területei a figyelem, az emlékezet, a szókincs és az absztrakciós képesség tesztekkel történő mérése. Ezt egészíti ki a megfigyelés és a kreativitás vizsgálata.

Eddig a tehetséggondozásnak ezek a szinterei éltek iskolánkban:

- Színházlátogatás (7-8. osztályosok számára hétvégén)
- Kiállítások megtekintése
- Tanulmányi versenyeken, pályázaton való részvétel
- Iskolai kiállítások, pályázatok (fotó, rajz, publicisztikai)
- A médiatagozat szabadidős programjai
- Szervezett szabadidős tevékenységek- akár külön sportkörbe, szakkörbe irányítás
- Kós Károly ösztöndíj- a kiváló teljesítményt nyújtó diákok jutalmazása
- Múzeumlátogatások
- Ünnepségeken lehetőséget adunk a tehetség megmutatásának

Műveltségi területek:

- ének- zene- tánc
- vizuális kultúra, művészeti képességek fejlesztése
- kommunikáció, nyelv, dráma
- természetismeret
- matematikai játékos logika
- informatika stb.

Tehetséggondozás

Az utóbbi időkből elterjedt, hogy különböző intézmények, cégek pályázatokat hirdetnek meg (főleg rajz- és irodalom) termékeik, szolgáltatásaik reklámozására. Ezek kevés hányada állítható a tehetséggondozás szolgálatába, hiszen általában éppen azt nem veszik figyelembe, ami a gyermekek alkotóképességében a legfontosabb – az EGYÉNI INVENCIÓT-; gyakran lépnek át az életkori sajátosságokon stb.

A rossz példák ellenére is vannak fontos pályázatok, versenyek, ahol szakszerű értékelés segíti a tehetséges tanulókat a továbbfejlődésben.

Ezekről a jövőben sem mondunk le.

X. A GYERMEK-ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM

A hátrányos helyzet és veszélyeztettség fogalma:

"Hátrányos helyzetben vannak azok a gyerekek, családok akiknek szükséglet-kielégítési lehetőségei, életkörülményei és lehetséges életmódja a társadalom nagy részénél lényegesen kedvezőtlenebb." (Huszár, 1981)

Hátrányos helyzetűnek minősülnek azok a gyerekek, akiket különböző környezeti tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődési lehetőségükben.

"Veszélyeztetetteknek azokat a gyerekeket nevezzük, akik részben vagy egészben nélkülözik a személyiségfejlődésükhöz szükséges alapfeltételeket, vagy esetleg azok eltorzult formában biztosítottak számukra."

A veszélyeztetettséget a hátrányos helyzettől az különbözteti meg, hogy ebben a helyzetben már kisebb-nagyobb személyiségkárosodás is megmutatkozik.

A hátrányos helyzet és veszélyeztettség az iskolában leginkább magatartásprobléma, alulteljesítés, dekoncentrálttság, alacsony önértékelés és kudarcorientáltság formájában jelentkezik.

Az iskolai gyermekvédelem célja:

- általános prevenció
- a gyerekek problémáinak korai felismerése és kezelése, megelőzve súlyosabbá válásukat
- esélyegyenlőtlenségek mérséklése
- gyermeki jogok biztosítása

Az iskolai gyermekvédelem feladatai:

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyerekek felmérése az osztályfőnökök közreműködésével A Köznevelési törvény 121. § 14. bekezdése értelmében: „Hátrányos helyzetű tanuló – gyerek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelmébe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.”

Iskolánkban a hatékony gyermekvédelemhez a gyermekvédelmi felelős az osztályfőnökök segítségével az alábbi veszélyeztetettségi besorolás alapján tájékozódik a diákokról, hiszen a hátrányos helyzet a törvényben megfogalmazottnál jelentősen több okból kialakulhat.

- a veszélyeztető okok alapján nyilvántartás készítése
- pedagógiai terv, javaslat készítése - a probléma kezelésére
- a hátrányos helyzet és veszélyeztető okok enyhítése érdekében az iskolai gyermekvédelmi felelős kapcsolatot tart
- a tantestület aktuális tájékoztatása

A veszélyeztettség kiváltó okait és megnyilvánulási formáit lásd az 1. számú mellékletben.

Kapcsolattartás:

- igazgatóval
- osztályfőnökkel belső kapcsolatrendszer
- tantestülettel
- szülővel
- DÖK
- a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézményekkel és hatóságokkal

Gyermekjóléti Szolgálattal
 Nevelési Tanácsadóval
 - családsegítővel külső kapcsolatrendszer
 önkormányzattal
 Kerületi Ideggondozóval (orvos, pszichológus)

a gyermekbántalmazás védelme esetén a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése
 a Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére az esetmegbeszéléseken való részvétel
 anyagi veszélyeztetettség esetén az iskola kezdeményezi annak csökkentését:

rendszeres-vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése
 az illetékes önkormányzatnál - pénzbeni ellátás
 étkezési hozzájárulás, természetbeni ellátások
 tankönyvvásárlási támogatás

egészségügyi veszélyeztetettség megelőzése (megszüntetése) érdekében az iskola részt
 vesz saját-illetve külső programokban
 szenvedélybetegségek megelőzése (drogmegelőzési programok szervezése)
 a lelki egészség megőrzése, javítása (önismereti csoport, drámafoglalkozás)
 szabadidős tevékenységek szervezése (társastánc, ritmikus sportgimnasztika, Vuk torna
 (1-2. osztály), atlétika, foci szakkör és szertorna keretében
 a tanulásban lemaradó gyerekek felzárkóztatása

differentiált oktatással
 iskolai felzárkóztatással (korrepetálás)
 a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett korrepetálással
 fejlesztő foglalkozásokkal (Nevelési Tanácsadó.)

lehetőséget kínál a szünidő hasznos eltöltésére (táborok szervezése)
 a gyermeki jogok érvényesülésének figyelemmel kísérése
 a gyermek érdekeinek képviselése
 a kerületi megbeszéléseken, továbbképzéseken való részvétel
 a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézmények (Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő,
 Nevelési Tanácsadó, Drogambulancia, Ifjúsági Lelkisegély-telefon) címének,
 telefonszámának közzététele az iskolában
 segítségnyújtás a pályaválasztásban szülőnek és gyerekeknek

Iskolánk fő feladata felderíteni a tanulók fejlődését veszélyeztető tényezőket, és pedagógiai eszközökkel a káros hatásokat megelőzni ill. korrigálni. Figyelmet fordítunk a szenvedélybetegségek megelőzésére, s a tanulók körében egyre sűrűbbé váló tanulási nehézségek okozta hátrányos helyzet kezelésére.

Szülőktől, gyermekektől vagy az iskola pedagógusaitól érkezett jelzés esetén a gyermekvédelmi felelős családlátogatás keretében tárja fel a problémás tanulók családi környezetét.

Sajátságos problémát okoz az utóbbi években országos szinten egyre jobban eluralkodó oktatás centrikusság, ezért iskolánkban hangsúlyozottan figyelünk arra, hogy a nevelés ne szorulhasson háttérbe, hiszen az iskolai gyermekvédelmünk egyik fő célja a prevenció, s ez a cél az iskolánkban dolgozó tanítók, tanárok „nevelése” nélkül nem valósítható meg.

X.1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulási nehézségekkel küzdő diákjaink sikerebb iskolai haladása és beilleszkedése érdekében, mivel még iskolánkban nincs szakképzett fejlesztőpedagógus (előre láthatólag a 2004/2005-ös tanévtől lesz), ezért ezt a munkát pedagógusaink végzik. Ha súlyosabb a probléma, a kerületi Nevelési Tanácsadóhoz fordulunk segítségért. Együttműködünk még a gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel és a kihelyezett logopédussal. A pedagógus csoportos és egyéni szűrővizsgálatot végez. Kiszűri a tanulási problémákkal, részképeség-zavarral küzdő tanulókat.

A diagnosztikus jellegű felmérések eredményei alapján fejlesztési tervet készít egyénre szabottan konkrét programmal egy-egy időszakra vonatkozóan. A gyermek fejlődését az osztályközösségben nyújtott teljesítményén keresztül méri le.

A tanulók foglalkoztatása egyéni vagy csoportos formában történik. Nagyon fontos a kollégákkal való együttműködés, kapcsolattartás.

A munkaközösségek megbeszélésein tájékoztatjuk egymást a tanulók haladásáról.

A felzárkóztató, segítő program szerves része a gyermekek képességstruktúrájának vizsgálatán túl a gyermek-környezet kapcsolat megfigyelése, elemzése mind a család, mind az iskola vonatkozásában. Családlátogatásokat végzünk a tanulói teljesítmény-elemzés, és a tanulási nehézségekkel gyakran együtt járó magatartási, beilleszkedési okok feltárására.

A segítség a következő tevékenységek során történik:

az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
a napközi otthon

a tanulószoba

az egyéni foglalkozások

a felzárkóztató foglalkozások

korrepetálások

az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

a továbbtanulás irányítása, segítése

az iskolai logopédus, a Nevelési Tanácsadó szakemberei

iskolánk fejlesztőpedagógusa

FELADATOK

Szeptember

Csoportos és egyéni felmérések a tanulási problémákkal küzdő vagy a tanulási zavar miatt veszélyeztetett gyermekek kiszűrése érdekében, információgyűjtés az éves tervezéshez.

Formái:

Csoportos: - tantárgyi felmérések (pl.: olvasás, írás stb.)

az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges részképeségek átfogó felmérése

Egyéni: - a tanulási zavart mutató vagy tanulási zavar miatt veszélyeztetett gyermekek képességstruktúrájának feltérképezését szolgáló vizsgálatok

Tervezés, szervezés:

A diagnosztikai felmérések alapján:

fejlesztési tervek készítése adott időszakra vonatkozóan
a foglalkozások megszervezése (formájuk, rendszerességük, időtartalmuk, módszereik,
eljárásaik, csoportok összetétele)

Dokumentációs feladat:

- egyéni fejlesztési tervek készítése

Szülőkkel való kapcsolattartás

Kapcsolatfelvétel év eleji szülői értekezletek alkalmával.

Első konzultáció:

- vizsgálatok eredményeinek megbeszélése
- a fejlesztő foglalkozások lehetőségeinek felajánlása
- az együttműködés további formáinak közös tervezése (pl.: terápiás tanácsadás, kapcsolatfelvétel pedagógiai szakszolgálatokkal stb.)

A gyermek tanórai tevékenysége:

- várható tevékenységek
- a tanmenetbe iktatható fejlesztés lehetőségei
- alkalmazható kompenzációs technikák
- az egyéni differenciálás lehetőségei az értékelésben, számonkérésben

Kapcsolattartás más pedagógiai szakszolgálattal, szakintézménnyel

Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság:

szakértői vizsgálatok kezdeményezése

kontrollvizsgálatok áttekintése, igénylése

Egyéni esettől függően kapcsolatfelvétel más pedagógiai szakszolgálattal,
szakintézménnyel (pl.: Nevelési Tanácsadó, Kispesti Családsegítő és Gyermekejóléti
Szolgálat, Kispesti Pedagógiai Szolgáltató Intézet, Pszichiátriai és Addiktológiai
Gondozó és Szakrendelő /Táncsics/)

Októbertől május végéig

Általános feladatok:

A tanulási problémákkal küzdő, vagy tanulási zavar miatt veszélyeztetett tanulók fejlesztő
foglalkoztatása az éves fejlesztési tervek alapján.

Diagnosztikai felmérések:

- egyéni tantárgyi és képességfelmérése tanulási zavar szűrése céljából
- osztályszintű, évfolyamszintű pedagógiai teljesítménymérések (pl.: írás, matematika, olvasás)
- átiratkozó gyermekek vizsgálata tanulási zavar kiszűrése miatt

Dokumentációs feladat:

- más pedagógiai szakszolgálatok, szakintézmények vizsgálati eredményeinek a gyermek anyagához kapcsolása

Szülőkkel való kapcsolattartás

Rendszeres vagy időnkénti konzultáció:

év közbeni felmérések eredményeinek megbeszélése

folyamatos tájékoztatás a foglalkozások menetéről, eredményeiről

tapasztalat és információcsere a tanulási nehézségek oki hátterének pontosítása
érdekében

szakszolgálatok, szakintézmények eredményeinek, javaslatainak megbeszélése

A tanulóval foglalkozók konzultációja:**Rendszeres vagy időnkénti esetszbeszélések, konzultációk:**

- a gyermekkel kapcsolatos tapasztalatok megszbeszélése
- ismételt tervezés, újabb teendők megfogalmazása, a segítség módjainak szükséges módosítása
- a tanórai keretben egyéni differenciálással való fejlesztés lehetőségeinek áttekintése és folyamatos tervezése
- a szakszolgálatok, szakintézmények vizsgálati eredményeinek, javaslatainak megszbeszélése

Június**Szülőkkel való kapcsolattartás****Tanév végi konzultáció:**

- a foglalkozások eredményeinek megszbeszélése
- terápiás tanácsadás a szünetre

Pedagógusokkal való konzultáció.

Az osztályozó értekezleteken javaslatétel a fejlesztett gyermekek értékeléséhez (felmentések figyelembe vétele, méltányos értékelés lehetőségének érvényesítése, szöveges értékelés stb.).

X.2. Szociális hátrányok enyhítése

Alapelvünk, hogy minden tanulóknak egyformán joga van megkapni minden lehetőséget képességei, tudása és személyisége maximális fejlesztéséhez. A tanulók szociális helyzetéből, esetleg hátrányaiból adódó különbségeket az iskolai élet szinterein igyekszünk kompenzálni, lehetőség szerint a minimálisra csökkenteni.

Szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a napközi otthon;
- a tanulószoba;
- a diákétkeztetés;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- tehetséggondozó foglalkozások;
- iskolai tanulmányi, művészeti és sportversenyek szervezése, ezekre tanulóink felkészítése;
- érdeklődés, igény és lehetőség alapján szakkörök szervezése;
- iskolán kívüli programok szervezése;
- a diákönkormányzattal együttműködve támogatjuk a tanulóink által kezdeményezett programok szervezését, megrendezését;
- osztálykirándulások, erdei iskolák, táborok szervezése;
- a kirándulásokhoz, táborozáshoz alapítványi segítség a rászorulóknak;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek (pl. sport, számítástechnika) egyéni vagy csoportos használata;
- együttműködés a Kispesti Művészeti Iskolával, így tanulóinknak lehetőségük van helyben részt venni hangszeres és szolfézsórákon;

- együttműködés a szomszédos Tanuszodával, igény szerint az úszásoktatást alsó tagozaton órarendbe építjük;
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
- a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek;
- az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek;
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

XI. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A nevelőtestület: Konkrét összetételét a 2. számú melléklet tartalmazza.

A tantestület munkáját 1 igazgató és 2 igazgatóhelyettes irányítja az SzMSz-ben meghatározott feladatmegosztás szerint.

Alsó tagozat:

Az alsó tagozatban tanítók a program megvalósításához szükséges végzettséggel, képzettségekkel rendelkeznek.

Felső tagozat:

A tagozat programjának megfelelő végzettséggel rendelkeznek a műveltségterületeket oktató kollégáink.

Napközi:

Valamennyien rendelkeznek a törvény által előírt tanítói végzettséggel.

Napközis nevelőink többsége rendelkezik a foglalkoztatásának megfelelő szakképesítéssel.

Az oktató, nevelő munkát gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, könyvtáros és szabadidő-szervező segíti.

Iskolai szinten kiemelt feladat, hogy minden kartársunk tájékozott legyen a korszerű informatikai eszközök nyújtotta lehetőségekről.

A pedagógiai programban foglaltak megvalósítását segítik technikai dolgozóink.

Adminisztratív, ügyviteli feladatokat lát el: 1 fő gondnok,
2 fő iskolatitkár

Takarítási és egyéb feladatokat lát el: 7 fő hivatalsegéd
1 fő karbantartó, fűtő
3 fő konyhai dolgozó

A pedagógiai program teljesítésének tárgyi-dologi feltételei

Az iskola épületének legfőbb jegyei: Budapest XIX. kerületének kertvárosában, a Wekerle-telepen található a múlt század tízes éveiben épült iskola, mely a hetvenes években új szárnyal bővült. A főépület felújítása a fenntartó XIX. kerületi Önkormányzat anyagi lehetőségei szerint folyik.

A tartósan 400 fő feletti tanuló létszámunkat és a 17 tanulócsoportot figyelembe véve a törvényes előírások szerint elegendő tanteremmel rendelkezünk, mégis szeretnénk a nagy padlástereket hasznosítani. Sajnos a megvalósítás bizonytalan ideig várat magára.

Udvarunk elfogadható, nagy sportpálya tartozik hozzá. Az iskola központi fűtéssel rendelkezik, vizes blokkok száma és mérete, valamint az épület belső épületgépészeti rendszere részben megújult, de így is elég rossz állapotban van.

Tantermek 8 alsós tanterem, melynek mérete 60-70 négyzetméter.
7 szaktantermünk van.
3 csoportfoglalkozásra alkalmas kisterem,
1 tornaterem / megfelelő öltözési és tisztálkodási lehetőséggel/,
1 alsós tornaszoba,
2 műhely,
1 számítástechnika-terem,
1 multimédiás laboratórium.

Nem tanterem típusú funkcionális helységek:

1 könyvtár,
6 szertár,
1 tanári szoba,
1 tanári öltöző,
1 gondnoki lakás,
1 igazgatóhelyettesi,
1 igazgatói és
1 titkársági iroda és a
4 öltöző a takarító személyzet részére,
1 ebédlő,
1 melegítőkonyha,
1 karbantartó műhely,
5 személyzeti,
6 tanulói WC.

Valamennyi osztálytermünk a tanulólétszámnak megfelelően a szükséges bútorzattal és audiovizuális eszközökkel fel van szerelve, az egyes tantárgyak szakleltárai a kötelező minimáljegyzéknek megfelelő szemléltető eszközöket tartalmazzák, illetve a hiányzók pótlására a kerületi önkormányzatnak a tervet elkészítettük.

A kötelező minimáljegyzék tervezete a 3. számú mellékletben látható.

XII. AZ ISKOLAI KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI; DIÁKÖNKORMÁNYZAT

A változó iskola új vezetői szerepet eredményezett. Előtérbe került a környezettel való kapcsolattartás kötelezettsége. Döntő, hogy az iskola mennyire tudja elnyerni környezete támogatását - ehhez megfelelően közvetíteni kell az iskola célját, programját, és el is kell tudni fogadtatni azt.

Ez nyitott iskolát feltételez. Célunk ennek a nyitottságnak a megteremtése. Ebből a szempontból is kiemelkedő szerepet szánunk az osztályfőnöki munkaközösségnek. Meggyőződésünk, hogy stratégiai fontossággal bír a jövőben a szülői értekezletek jelentőségének, tartalmának megújítása. Sokat segíthet a szülői munkaközösség is. Jól működő belső és külső információs rendszer létrehozása létkérdés a hatékonyság szempontjából.

Az információáramlás és a sokoldalú információcsere döntő fontosságú, mert az információk állandó cseréje, az érdekek, szándékok, vélemények nyílt és alapos elemzése és egyeztetése nélkül az iskolai folyamatok résztvevői nap mint nap menthetetlenül félreértésekbe, konfliktusokba sodródnak. Nem túlozzuk el azonban az információcsere jelentőségét. A gyakorlatban ugyanis igen gyakran nem az információk hiányoznak az együttműködéshez, hanem az együttműködés objektív feltételei.

Csak az iskola környezetéből érkező, megfogalmazódó elvárások ismeretében alakíthatja ki az igazgató azt a stratégiát, amivel eredményesen menedzselheti iskoláját. A "kelléket" tehát ismerni kell, mert egyre nagyobb a felelősség a pénzügyek és az emberi erőforrások területén. Mégis meggyőződésünk, hogy a pénz- és személyi ügyek mellett napjainkban előtérbe kerül a helyi tantervek és pedagógiai tervek menedzselése.

Az iskola hatékony kapcsolatot alakított ki a tanulók szüleivel. 2001-ben is kérdőíves felmérés formájában kérte csaknem száz szülő véleményét az intézményben folyó munkáról, programokról, a szülők iskolával szembeni elvárásairól. Évente három alkalommal kerül sor szülői értekezletekre, két alkalommal fogadóórákra, és szülői fórumokat is szoktunk tartani aktuális kérdésekről. A szülők örömmel üdvözlik az iskola nyitottságát, pozitívként értékelik az állandó kapcsolattartás lehetőségeit. Az a tény, hogy néhányan a kapcsolattartás új formáira is javaslatot tesznek, azt mutatja, hogy igazi partnerkapcsolatot sikerült kialakítanunk.

A rendszeres szülői értekezletek mellett a 7. és a 8. évfolyam szülői részére külön pályaválasztási tájékoztatót tart az iskola, s a beiratkozási stratégiánkat is sikeresnek könyvelhetjük el.

Az 1994-től működő iskolaszék aktív tagjait mára jórészt elvesztettük, mert gyermekeik befejezték tanulmányaikat. Ezért ebben a tanévben az iskolaszék helyett „hagyományos” szülői munkaközösséget szerveztünk, amely ugyanolyan jól képes feladatát ellátni.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetten keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel; a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkal.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
- * az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

a) Családlátogatás.

Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

b) Szülői értekezlet. Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása
- az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
- az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól, a helyi tanterv követelményeiről,
- az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
- saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
- a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

c) Fogadó óra.

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

d) Nyílt tanítási nap.

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

e) Írásbeli tájékoztató.

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével vagy a szülői szervezettel.

Az intézményi minőségirányítási programban megfogalmazott „partnerközpontúság” biztosítja az együttműködést.

Az iskola tájékoztatási kötelezettségének bővülése:

A szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatni kell azokról a tankönyvekről, tanulmány segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő évben a nevelő és oktató munkához szükség lesz.

Tájékoztatni kell az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről és más felszerelésekről, valamint tudomásukra kell hozni, hogy az iskola miben tud segíteni annak érdekében, hogy a rájuk háruló teher kisebb legyen.

Az iskolának a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény szerint gondoskodnia kell az ingyenes tankönyvellátásról.

A szülőt tájékoztatni kell azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez.

Írásban kell tájékoztatni a szabadon választott órán való részvétel feltételeiről, a szülőnek pedig írásban kell nyilatkoznia arról, hogy a szabadon választott tanítási órákra történő jelentkezés jogkövetkezményeit tudomásul vette.

A szülői jogok bővülése:

Az iskolai szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat ruházati és más felszerelések megvételével kapcsolatosan a szülőkre háruló kiadások tekintetében korlátozásokat állapíthat meg.

Tanítási év közben tankönyvek és más felszerelések beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre fizetési kötelezettség hárul.

Figyelemmel kísérheti a gyermeki, tanulói jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Tájékoztatást kérhet, illetve tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

Az adtakezelési szabályzat elkészítésénél a szülői szervezetet és a diákönkormányzatot egyetértési jog illeti meg.

A pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó rendezvényeket az iskola az ingyenes szolgáltatások körében köteles biztosítani. A szülői szervezet és a diákönkormányzat meghatározhatja azt a legmagasabb összeget, amelyet nem ingyenes szolgáltatások körébe tartozó program megvalósításánál nem lehet túllépni.

XIII. KÖRNYEZETI NEVELÉS

„Nem elég a mai időkben törvényeket írni,
de azok iránt szimpátiát is kell gerjeszteni”
(Széchenyi István)

XIII.1. A környezeti nevelés alapelvei

A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése. Távolabbról nézve a környezeti nevelés a természet – s benne az emberi társadalom – harmóniájának megőrzését, fenntartását célozza. Célja a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.

A környezeti nevelés tartalma – világszerte, így Magyarországon is – kiszélesedett, a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányul. Gondot kell arra fordítanunk, hogy diákjaink a jövőben mindennapi életvitelükben képesek legyenek a bonyolultabb természeti, társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusokat kezelni, megoldani. Meg kell alapoznunk tanítványaink környezeti erkölcsét, társadalmi-természeti felelősségét, formálnunk kell alakuló érték tudatát, együttműködési képességeit, a személyes és a közös felelősségtudat alapjait.

E nevelési célok hatékony személyiségformálást, az önszabályozás és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítését igénylik. A fenntarthatóság pedagógiája a környezetért felelős, aktív kiscsoportok és tágabb közösségek kialakítására törekszik, előtérbe emelve azokat a tanulásszervezési módszereket, amelyekben felerősödhet a társas részvétel, felértékelődhet a felelős együttműködés.

Ennek megvalósítása rendszerszemléletű megközelítést, új tanítási-tanulási stratégiát igényel, amely messzemenően figyelembe veszi az egyéni (személyes) különbségeket, esélyt teremt minden gyermek számára a környezeti kultúra és az ezzel összefüggő kompetenciák elsajátításában. E pedagógiai törekvés sajátos tartalmakat és módszereket igényel a testi vagy szociális hátrányokkal küzdő gyerekeknél, hiszen életük során halmozódhatnak környezeti konfliktusaik.

A környezeti nevelés – a fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata – kiterjed az emberi együttélés, illetve az ember-természet kapcsolat bemutatására és formálására, egyben elősegíti a környezeti- és egészség-tudatosság erősödését. A pedagógiai gyakorlatban kiterjed a testi-lelki egészségnevelésre, a társas készségek (mindenekelőtt a konfliktuskezelés, döntés, együttműködés) fejlesztésére és a mentálhigiénés nevelésre is.

A környezeti nevelés iskolai gyakorlatában harmonikusan ötvöződik a környezettudományi és a társadalomtudományi ismeretek köre, hiszen csak az ember biológiai és társas-társadalmi természetének sajátosságaira építve történhet az értékrend, az erkölcs és az életviteli szokások formálása.

A környezeti nevelés legfontosabb értéktartalmai a fenntartható fejlődéssel, a jövő nemzedékek életminőséghez fűződő jogaival, a bioszféra iránti felelősségünkkel kapcsolatosak, ezért hangsúlyosan erkölcsi-etikai irányultságúak, attitűdöket és szokásokat formálóak.

A környezeti nevelési kutatások eredményeinek elemzése azt mutatja, hogy a környezeti ismeretek önmagukban nem elegendőek. Környezettudatos életvitelt azok a személyek tanúsítanak, akik – azon túl, hogy pontos ismereteik és fogalmaik vannak a környezetről, az aktuális környezetvédelmi problémákról és tennivalókról – képesek e célok érdekében felelősen cselekedni, sőt hisznek is tevékenységük jelentőségében.

A környezeti nevelés során felértékelődik a tantárgyak közötti integráció, a különböző tantárgyak ismeretkészletét összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai törekvés. Ezzel párhuzamosan erősödik egy szintetizáló, összefoglaló tantárgy iránti igény is.

Magyarországon a kilencvenes évek végén számos általános iskolában a helyi pedagógiai programok egyik meghatározó elemévé vált a környezeti nevelés. A helyi innovációk kiterjedtek a tananyag tartalmi modernizációjára, a hatékony módszerekre, a tanórán és az iskolán kívüli nevelés (pl. terepgyakorlatok, erdei iskola, táborok) szélesedő körére.

A környezeti nevelés minden pedagógus, illetve valamennyi iskolatípus és tantárgy feladata (hiszen minden ugyanarról a világról szól!), ugyanakkor az egyes különálló tantárgyakba foglalt környezeti vonatkozású ismereteket, fejlesztési elemeket egészzé kell építeni. A jelenleg folyó korrekciós munka során erre lehetőség is kínálkozik. A kerettantervek részletesen tartalmazzák a tantárgyak e témakörhöz illeszkedő tananyagait, fejlesztési követelményeit. A tantestületek fontos feladata a belső tartalmi és módszertani összehangolás, az egyes elkülönült tantárgyak helyi tanterveiben lévő környezeti nevelési tartalmak belső összehangolása.

A tantárgyak tartalmához illeszkedő, ám a hagyományos tanítási órákon kívüli iskolai nevelési helyzetekben a környezeti nevelésnek számos lehetősége van, mindenekelőtt az iskolai szabadidős helyzetekben, a tanulók művészeti, sport, játék és közéleti tevékenységeinek során. Ezek előkészítések, megvalósítások szintén gondolnunk kell a környezeti vonatkozásokra, a környezeti nevelés lehetőségeire.

A napközis foglalkozások környezeti nevelési tartalma kifejezett, hiszen a tanulók életviteli kultúrájának, szokásaik alakításának közvetlen nevelési lehetőségei tárulnak fel. A napközi programjaiban helyet kell, hogy kapjanak a környezetfeltáró, érzékenyítő, megőrző programok, ezzel kapcsolatos játékok és cselekvések.

Az iskolai tehetséggondozás terén is helyet találhatunk a környezeti nevelésnek. A környezet iránt legfogékonyabb tanulók számára megrendezett versenyekre és vetélkedőkre való egyéni és csoportos felkészülés alkalmas erre. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy a szokásos tanítási helyzetektől eltérő tanulás olyan képességek fejlesztésének is kedvez, amelyek nem kerülnek előtérbe a hagyományos tanórákon.

Különös feladatot jelent a nemzeti, etnikai kisebbségek környezeti nevelése. Sajátos társadalmi helyzetükben, nemzeti identitásuk megőrzésével, kulturális és nyelvi örökségük ápolásával egyidejűleg a közös környezet törődésére is nevelnünk kell őket. Fontos, hogy saját nyelvükön és adott kulturális tradícióik elemeinek felhasználásával készüljenek azok a tananyagok és programok, amelyek a kisebbségek környezeti nevelését elősegítik.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata színvonalát és hatékonyságát a helyi értékelési és önértékelési kultúra biztosíthatja. A környezeti nevelés is igényli azt a minőségfejlesztési gyakorlatot, amely az iskola pedagógiai eredményességét képes hosszabb távon biztosítani.

Fontos, hogy az iskolai élet mindennapjaiban, a tanítási órákon kívül is érvényesüljön a nevelőintézmény egészének ökológiai kultúrája (pl. hulladék újrahasznosítás,

energiatakarékosság, biokertészet, stb.) és társas harmóniájának rendje (pl. demokratikus fórumok, együttműködés helyi közösségekkel stb.). Az iskola legfontosabb célcsoportjai a környezeti nevelés terén a tanulók és a családok, a szülők, a helyi közösség tagjai. A családokat rendszeresen tájékoztatni szükséges az iskola környezeti nevelési ethoszáról, célkitűzéseiről és a szülőket mind jobban be kell vonni a helyi környezeti akciókba.

Az iskolai környezeti nevelést erősítik a természet- és környezetvédő helyi közösségi akciók, közös környezetjavító programok, a környezetvédelem jeles napjainak családi megünneplése.

A környezeti nevelésnek megvannak az iskolán (az intézményes nevelésen) kívüli formái is: teret nyújthatnak közművelődési intézmények, múzeumok, növény- és állatkertek, vadasparkok, nemzeti parkok, környezetvédelmi oktatóközpontok, népfőiskolák, gazdakörök, a természet- és környezetvédő mozgalom civil szervezetei, csoportjai stb. A velük való együttműködés igen fontos az iskolai környezeti nevelés társadalmasítása szempontjából.

XIII.2. A környezeti nevelési célkitűzései

A helyi környezeti nevelési célok megfogalmazásához segítségünkre lehetnek a Nemzeti alaptanterv „Környezeti nevelés” közös követelményében megfogalmazott elvárások. A nevelési célok azonban csak akkor képezheti igazán az iskola minőségfejlesztő munkájának alapját, ha konkrétak, azaz a helyi sajátosságokat is figyelembe veszik.

Rendszerszemléletre nevelés

A tanulókat képessé kell tenni arra, hogy a tanórán szerzett ismereteket össze tudják kapcsolni az élet valós ügyeivel, hogy önmaguk lássák meg a problémákat, azok összefüggéseit, és önmaguk keressék az arra adható válaszokat. Ennek során el kell jutni odáig, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a fejlődés és környezet kérdéseinek összefüggő rendszerét.

Az alternatív, problémamegoldó gondolkodás elsajátítása

Nem elegendő az egyes problémák, de még a problémák összefüggéseinek felfedeztetése sem, ha nem alakul ki az a képesség, hogy a problémákra válaszokat is keressenek a tanulók. Fontos, hogy az egyes kérdések megválaszolására több alternatíva felállítását igényeljék, s az alternatívák értékelése, ellenőrzése után képesek legyenek a helyes, megfelelő válasz kiválasztására.

A globális összefüggések megértése

A létező környezeti problémák mögött gazdasági, társadalmi problémák állnak, amelyek globális problémákká szövődnek össze. Nagyon fontos, hogy ne csak egyenként lássák ezeket a gondokat a tanulók, hanem azok gazdasági, társadalmi okait is megértsék. Legyenek képesek ezeket az okokat azonosítani saját környezetükben, életükben, és tanuljanak meg ezeket szem előtt tartva cselekedni.

A létminőség választásához szükséges értékek megmutatása

Környezetünk minősége, gazdagsága létminőségünknek egyik alapvető meghatározója, mégsem tükröződik vissza gondolkodásunkban automatikusan. Még ennél is nehezebb megérteni a létminőséghez szükséges nem anyagi jellegű dolgok szerepét az életünkben.

A létminőséghez tartozó viselkedési normák és formák kialakítása

Nem elegendő a szemléleti alapok megteremtése, arra is szükség van, hogy közösen fedezzük fel, hogy mit is tehetünk egyéni életünkben.

A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése

Az ember a természet része, csak akkor van esélye a boldogulásra, ha együttműködik környezetével, és nem uralkodni akar felette, ami a természet törvényeinek megértését, az élet minden formájának elismerését feltételezi. Fel kell fedeztetni, hogy biológiai sokféleség nélkül nincs emberi létezés sem.

A szerves (organikus) kultúra fontosságának megismertetése a fenntartható fejlődésben

Alapvető annak a belátása, hogy az ember történelme során nemcsak szembefordult környezetével, hanem számos esetben tudott azzal harmóniában is élni. E harmonikus együttélés eredményeként alakult ki a szerves (organikus) kultúra.

XIII.3. Ajánlott együttműködő (kooperatív) tanulási módszerek

- Kérdésekre adandó válasz páros, kiscsoportos megvitatása, tisztázása.
- Problémafelvetéshez kapcsolódó páros és csoportos véleményformálás.
- Témához kapcsolódó tanult ismeretek csoportos visszakeresése, koncentrációja.
- Szövegértelmezés, lényegkiemelés és annak megvitatása.
- Kulcsszó, kulcsmondat, kulcsemény, kulcsfolyamat keresése, értelmezése.
- Páros munka: tényanyag gyűjtése és jegyzetelés.
- Jegyzetek, feladatmegoldások összehasonlítása, elemzése.
- Új ismerethez kapcsolódó kérdések megfogalmazása csoportosan.

Információrögzítés együttműködéssel.

Csoportos asszociációs feladatok.

Esszé kidolgozása csoportosan (ötletgyűjtő, kidolgozó, véleményező feladatok munkamegosztással).

Házi feladatok megvitatása a közös és az eltérő válaszok vagy a legérdekesebb részek tükrében.

Tesztkészítés, tesztértékelés.

Követelmények megfogalmazása.

Problémamegoldó gyakorlat ötletrohammal, értékeléssel.

Adatgyűjtés, feldolgozás és azok felhasználásával kiselőadás tartása társas munkamegosztásban.

Fogalmak, jelenségek, összefüggések, törvényszerűségek kollektív definiálása, pontosítása, tisztázása.

Írásbeli értekezések, vitairatok, készítése, vélemények, beadványok, javaslatok megfogalmazása és értelmezése csoportos munkában.

Vélemények, gondolatok társítása posztereken, „tacepaokon”.

Könyvtári, adattári kutatás, „cédulázás”, adatbázis kezelés, adatfeldolgozás.

Egy téma különböző megközelítésű és nézőpontú feldolgozása.

Adott témának analitikus, analógiás és holisztikus körüljárása csoportosan.

XIII.4. A környezeti nevelés sajátos értékelési formái

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Nevelő tevékenységünk során – mint azt a korábbi fejezetekből láthattuk – szakítani szeretnénk a passzív befogadás, a konvergens gondolkodás egyeduralma, a beszűkítés, az uniformizálás rossz gyakorlatával. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk, a gyermek teljes személyiségét fejlesztjük.

A pedagógus környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi elvárások megítélésével.

Rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak.

- Felkészülésüket hassa át az együttműködésre törekvés.
- Törekedjenek fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között.
- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítanak sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- Adjanak alkalmat az önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának.
- Segítsék a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példáinak és a szükségszerűségek felismerését.
- Olyan lehetőségeket biztosítsanak, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson.
- Szervezzék meg az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítsák a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.
- A rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását célozza meg.

A tevékenységek szervezése és koordinálása során biztosítsák:

a tanulói kíváncsiság megőrzését;

az aktivitás fenntartását és megerősítését;

a belső motivációs bázis fejlesztését;

az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését;

a megismerő és rövid úton célravezető stratégiák felismerését, lehetőségeit;

a tanuló jogát véleményének megfogalmazására, a tévedésre, elgondolásainak módosítására, az új utak keresésére;

az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére; a problémamegoldás folyamatának tudatos tervezésére, megvalósítására és a szükséges következmények számbavételére is.

Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az ellenőrzés bizalomra épüljön és az elért tudásszint megismerésére irányuljon. Ennek alapján lehetséges a további célmeghatározás.
- Mindig biztosítsuk a javítás lehetőségét, mely tükrözze a következetes igényességet.
- Az értékelés során a nevelő körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és határozott instrukciókat adva a továbblépéshez.
- Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

A környezeti nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének! A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjék meg.

Eredményvizsgálatunk egyes tanulók esetében az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására, a szociális képességek alakulására, a beállítódások és értékorientáció fejlődésére, a csoporthelyzet megismerésére, a konfliktuskezelés módjára irányul.

Osztályközösségek esetében

a csoportviszonyok alakulásának, a közvéleménynek, a morális gondolkodásnak, az informális kapcsolatrendszernek,

a tevékenységrendszernek a megismerésére irányul.

Eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek:

- folyamatkövető megfigyelés
- célzott megfigyelés
- helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat)
- tevékenységelemzés
- egyéni és csoportos megbeszélés, interjú.

A nevelői követelmények teljesítéséről az intézmény belső ellenőrzési szabályzata részletes előírásokat tartalmaz.

Választott módszereink lehetnek:

a személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése;

spontán és irányított személyes beszélgetések;

írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat;

nevelői teljesítmény és dokumentáció elemzése;

a helytállás aktivitásának és minőségének követéses vizsgálata.

XIII.5. A környezeti nevelés lehetőségei az általános iskola alsó tagozatán

Az iskolába kerülő gyermekeket egy vagy két pedagógus gondjaira bízják. A tanító által kialakított környezet, az általa nyújtott viselkedési minta, értékrend a környezeti nevelés szempontjából is döntő. Az esztétikus, rendezett környezet, a mindennapi élet megszervezése segíti a kisiskolásokat az új környezetben való eligazodásban, és felkelti a vágyukat az iskolai élethez, a munkához nélkülözhetetlen tisztaság és rend iránt. Bár tudjuk, hogy a kisgyerekek először az olvasás, írás, számolás rejtelmeivel vannak elfoglalva, szívesen csodálkoznak rá egy-egy természeti jelenségre, szépségre is. Az iskolaérett gyermek közvetlen környezetének számos jelenségével találkozott már, sok személyes emléke, tapasztalata van, de ennek olykor nincs is tudatában. A tanító dolga, hogy a mozaikszerű tudásdarabokat egymás mellé illessze, rendszerezze.

Az elsősök természetszerűen fogadják el a tanító magatartását, viselkedését, utasításait, véleményét. A tiszta környezet (beleértve a mellékhelyiségek, az iskolaudvar állapotát is), a mozgásigény kielégítése, a szétválogató hulladékgyűjtés (elemek, papír, komposztálható életmaradékok) napi gyakorlata természetes velejárói lehetnek a tanulók hétköznapjainak. A későbbi években ez a kör bővíthet, tudatosodhat. A tanító egyben osztályfőnök is: az osztály életének szervezésében hatékonyan segítheti a környezeti nevelést (állatok, növények gondozása az osztályteremben; a környezetvédelem jeles napjainak megünneplése; kirándulások szervezése az élő természet és az épített környezet szépségének átélésére stb.) A családdal való kapcsolata lehetővé teszi, hogy közös programok szervezésével a szülőkre is hatással legyen.

A tanító többnyire az összes tantárgyat tanítja osztályának. Az egész napos (iskolaotthonos) formában megszervezett oktatás esetén is csak két pedagógusnak kell együttműködni. Ennek köszönhető, hogy az osztálytanító általában könnyebben képes összerendezni és megszervezni a környezeti nevelés munkaformáit és színtereit, mint a felső tagozatos osztályfőnökök.

A környezetismeret tantárgy a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával kielégítheti a gyermeki kíváncsiságot. Felkelti a természeti jelenségek megismerésének vágyát, bemutatja az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében.

Ahhoz azonban, hogy a tanítványainkban kialakítsuk a kívánt magatartásformát, erős érzelmi kötődést is létre kell hozni, mely e viselkedés egyik motivációs bázisa. Erre lehetőség kínálkozik a magyar nyelv és irodalom órákon is. Az élő természethez, az élőlényekhez való érzelmi kötődés, a felelősségérzés itt más szempontból közelíthető meg. A versek, a történetek személyes hangon szólnak a gyermekekhez. Nagy íróink és költőink

természetszeretete átsugárzik a gyermekekre. Az érzelmi kapcsolat létrejöttét segíthetjük a rajz és vizuális kultúra tanítása során is. Itt is lehetőség van a természet sokszínűségének, formagazdagságának a tanulmányozására. Egy csigaház, mákgubó, őszi levél vizsgálata a rajzi szempontokon túl új és új kérdéseket vet fel. A természetes anyagok (gyapjú, szalma, kukoricacsuhé, méhviasz stb.) használata új érzékelési területen, a tapintáson, szagláson keresztül ad élményt a gyerekeknek. A technika- és életvitelórákon a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet megismerése nyújt lehetőséget a környezeti nevelés számára.

XIII.6. A környezeti nevelés tartalma az általános iskola felső tagozatán

A kerettantervi tartalmi szabályozás a tanítási-tanulási folyamat tartalmainak kijelölésével számos lehetőséget teremtett a környezeti neveléshez. A következő táblázatban a kerettanterv szövegéből kiemeljük a környezeti neveléshez szükséges és lehetséges tartalmakat. A helyi tantervek elkészítésekor ezeket a tananyagrészeket tekintjük kiindulási alapnak.

Az adott évfolyamon lehetséges a különböző tantárgyak környezeti neveléshez kapcsolódó tartalmainak összekapcsolása, integrálása. Ezáltal hatékonyabbá és intenzívebbé válhat a tanítási-tanulási folyamat, a gyerekek környezetképe egységesebb lehet. A természettudományos tárgyak és a „humán” tárgyak tartalmainak összekapcsolása a helyi tantervben a táblázat alapján áttekinthető és kialakítható.

Több iskolában a tervezési időszakban létrejön egy sajátos „környezeti nevelési munkacsoport”, amely összehangolja a helyi tanterv környezeti nevelési tartalmát. Ez a munka az egyes évfolyamokon az összetartozó tantárgyi tartalmak kijelölését a módszerek elrendezését, az értékelési eljárások meghatározását jelenti.

A kerettanterv az egyes tantárgyakban nagyon sok és sokféle környezeti vonatkozást tartalmaz, melyek a helyi építkezés alapanyagai. A helyi környezeti nevelési program elkészítésekor a kerettantervi tananyagelemeket a helyi hagyományok, feltételek, nevelési célok (és az adott pedagógiai program céljai) tükrében kell elhelyezni a helyi tantárgyakba. A helyi tanterv környezeti tartalma az adott iskola környezeti nevelését is befolyásoló helyi (természeti, épített és társadalmi) környezeti értékek, problémák világától is függ. A helyi környezet sajátosságai és a táblázatban bemutatott tananyagtartalmak közötti kapcsolódásokra figyelniük kell. A helyi környezet adottságai teszik lehetővé, hogy a kerettanterv által meghatározott helyi tanterv tananyagszerű ismeretei bekerüljenek a tanítási-tanulási folyamatba.

A helyi tanítási-tanulási módszerek szerepe sem elhanyagolható, hiszen a terepmunka lehetősége, az iskolán kívüli tanulási-megismerési tevékenységek köre, az iskola felszereltsége, a korszerű és hatékony informatikai-kommunikációs kultúra egyaránt meghatározzák a tananyagtartalmak megvalósításának potenciális körét.

Az osztályfőnöki munka és a környezeti nevelés

A gyerekek osztályközösségi létének keretét általában az osztályfőnök teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok azonban bővülnek, e tennivalók körül is egyre több a bizonytalanság. Az iskola szellemiségén, a vezetői elvárásokon túl az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságkép kialakulásában. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. Igényessége, elvárásai, értékrendje a tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja.

Az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása nem meghatározó a környezeti nevelés szempontjából. Inkább általános tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

Egy osztályterembe való belépéskor már ránézésre látszik annak hangulata, atmoszférája. Tükröződik valami a benne élő közösségről, abból, ahogyan a tanulók saját maguknak teremtett környezetükben élnek. Ismerősként cseng ez az év eleji feladat: teremdszítés. Szerencsés esetben ez nem öncél, hanem határozott környezetkialakítási terveket rejt, tartalmakat fed. A mikrokörnyezet felfedezése, igényes, gondos alakítása, megóvása életünk minden helyszínén fontos lépés. Nem egyszerűen dekorálás tehát, hanem a környezetkultúra fejlesztésének eszköze.

A környezet megóvására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Kiemelkedő szerepet játszik az osztályfőnök abban is, hogy összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, illetve lehetőségeit. Például: óhatatlanul felmerülnek a fogyasztói társadalom problémái: táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság az iskolában. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciók is kiegészíthetik és összefűzhetik az egyes szaktárgyakat.

Az osztályfőnöki tevékenység eredményességét fokozza, ha az osztályfőnöki órák témájának kínálata nem ad hoc jellegű, ismétlődésekkel teli, hanem legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs program. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását kívánja meg. A tanári együttműködésnek ez a formája a testület erejét fokozza, hatékonyságát növeli. Természetesen mindez az osztályfőnök összetartó munkájára épít.

Néhány témakört ajánlunk, amely köré egy-egy tanév során (az életkort és a tanulmányokat figyelembe véve) az osztályközösség környezeti nevelése szerveződhet.

5. évfolyam

A közösségben elfoglalt hely. Felelősségvállalás. Saját környezetünk megteremtése

Szűkebb, tágabb környezetünket nemigen ismerjük, megszoktuk, elsiklunk fölötté. Szükségszerű évnitő feladat az osztály egészére nézve a saját környezet megteremtése.

A közösségben elfoglalt helyet erősítheti, javíthatja. Elismerést érdemel az ez irányú felelősségvállalás. Emellett az iskolai környezetből, a lakóhelyről való kilépés – a tágabb környezettel való ismerkedés – szélesítheti a skálát. Kézenfekvő lehet valamely helyi környezeti értékkel való virtuális és valós találkozás. Helyünk a szomszédok közösségében: Mit adunk? Mit kapunk? Mit tehetünk?

6. évfolyam

A környezet hatásai. Természeti értékek. Természetvédelmi, környezetvédelmi rendszerek

A környezetet mi, emberek károsítjuk, romboljuk. A természet értékeit olykor nem vesszük észre, nem értékeljük. Mi segíthet? A megfelelő ismeret. Majd erre építve a megóvás és az értékteremtés iránti szándékot és cselekvőkészséget kell formálnunk. A nemzeti parkokba való ellátogatás például, biztos háttérrel adhat a hazai, sokszínű természeti környezet megismeréséhez. Eközben a környezetünket ért „támadások” is felismerhetőkké lesznek. Feltérképezésük megalapozza a következő év tennivalóit.

7. évfolyam

A fogyasztói társadalom. A hulladék

Tudjuk, hogy nem jól csináljuk. És mégsem változtatunk vásárlási szokásainkon? Mit veszünk? Mikor, miért? Hogyan vagyunk átverve, manipulálva a csalóka reklámok által? Miért vásárolunk drága pénzen hulladékot? Hol van a szemét, amikor nincs? Valóban eltűnt, vagy csak nem látható? Ezekre és ezekhez hasonló kérdésekre keresünk választ. Vásárlási felmérések, interjúk, kérdőívek segíthetik a feltárást Szennyvíztisztító, hulladéklerakó felkeresése a megoldás egyik lehetőségét mutatja be.

8. évfolyam

A varázsszó: energia

Miből lesz? Talán a semmiből keletkezik? Mivé válik? Hol tűnik el észrevétlenül? Valóban eltűnik, vagy átalakul? Mit ad nekünk, és mit vesz el unokáinktól? Tegyük láthatóvá, megfoghatóvá, mérhetővé, utolérhetővé! Látogassunk el valamilyen bányába, erőműbe, közüzemi szolgáltatóhoz. Vegyük „nagyító alá” közüzemi számláinkat!

Fejlesztési követelmények

A fejlesztési követelmények középpontjában azok a gondolkodási, cselekvési képességek és készségek állnak, amelyek a tanuló/ember viszonyát jellemzik a természettel, a társadalommal (kultúra, gazdaság, politika) és az egyes emberrel kapcsolatban.

A természettel kapcsolatban az ember/tanuló képes:

magát a természet részeként azonosítani, természettörténeti rokonságát tiszteletben tartani;

- a természeti történéseket, folyamatokat, a természet létezőinek mennyiségi és minőségi jellemzőit, egymáshoz való kapcsolatát egységében látni;
- a természeti, a társadalmi, emberi sokféleséget felismerni és megbecsülni,
- a működés zavarainak következményeit felismerni
- A társadalommal kapcsolatban az ember/tanuló képes:
- életprogramját szervesen, társaival együttműködve megvalósítani;
- a társadalmi munkamegosztásban adottságainak megfelelően részt venni;
- az arányos társadalmi szerkezet felismerésére (gazdaság-kultúra-politika egyenrangúsága);
- a gazdaságban figyelemmel lenni a Föld eltartó képességére és a jövő generáció érdekeire,
- felfedezni az összefüggést a kultúra, a nevelés és a környezet állapota között;
- felfedezni az összefüggést a politika és a környezet állapota között
- Az emberrel/önmagával kapcsolatban képes:
- önmagát egészként (kíváncsiság, érzelem, értelem, cselekvés), természeti és társadalmi lényként értelmezni;
- tanulás-tanítás célját a személyiség fejlesztéssel azonosítani;
- az adottságainak megfelelő pályát választani;
- a testi-lelki harmóniát elérni.

A megfelelő globális, regionális látásmóddal, a helyi (lokális) értékek, környezeti problémák részletes ismeretével, azok megoldásában való részvételi gyakorlattal, a felnövekvő generációk képesek lesznek a Föld és az ember jogos érdekeinek – „egészlegességének” – érvényesítésére regionális és helyi szinten egyaránt.

Belépő tevékenységformák

A **Környezetünk** tantárgy során alkalmazni lehet azokat a szaktárgyi oktatásból ismert környezeti ismereteket, összefüggéseket, tevékenységi formákat, amelyek az integrált, problémamegoldó gondolkodást, a környezet-harmonikus cselekvési kultúra kialakítását segítik.

Témakörök	Tartalmak
A földi rendszer egysége – A környezet fogalma 5 óra	A környezet fogalma, a környezeti szintek kapcsolata <ul style="list-style-type: none">- Az élettelen földi rendszer.- Az élő földi rendszer.- Az ember mint biológiai, mint társadalmi lény. A társadalmiasított földi rendszer: gazdaság; kultúra; politika.
A természeti környezet problémái 9 óra	Az élettelen földi rendszer A VÍZ 1. A Föld vízkészlete. A víz minőségi és mennyiségi jellemzői, körforgása. 2. A vízszennyezést okozó emberi tevékenységek. A LEVEGŐ 1. A levegő minőségi és mennyiségi jellemzői, körforgása. 2. A légszennyezés, hatása az élettelen és az élővilágra. A KÖZETBUROK 1. A kőzetek fajtái, mozgásuk. 2. A talajtakaró. <ul style="list-style-type: none">- A talajszennyezés forrása, fajtái. Az élő földi rendszer A BIOSZFÉRA 1. Az élet megjelenése a Földön. 2. A bioszféra működése, egységei. 3. A bioszférát veszélyeztető szennyezések.
A társadalmi környezet – A társadalmi tevékenység hatása a környezetre 5 óra	A társadalmiasított földi rendszer 1. Környezet, környezetalakítás, környezetvédelem, fenntartható fejlődés 2. Főbb környezetszennyezések különböző korokban 3. A környezetszennyezés okai, hatásuk a környezetre: <ul style="list-style-type: none">- népesedés,- termelés,- fogyasztás.
A környezetszennyezés hatásai 9 óra	A földi rendszer módosult működésének a jelei 1. Globális klímaváltozás (üvegházhatás, a levegő hőmérsékletének emelkedése, sivatagosodás). 2. Az ózonpajzs elvékonyodása. 3. Elsavasodó környezet.

	4. A világóceán szennyezettsége. 5. A hulladékok felhalmozódása, összegződése. 6. A bioszféra állapota. 7. Humánválság.
Megoldási lehetőségek 5 óra	1. Magyarország környezeti állapota. 2. Környezetvédelmi szabályozás. Törvények. 3. Megoldási lehetőségek: <ul style="list-style-type: none"> - környezetvédő szemlélet kialakítása, - környezetvédelmi stratégiák, - kárelhárítás.
Gyakorlat 4 óra	Ismerkedés a település helyi értékeivel, környezetvédelmi programjával, szennyező forrásaival.

Értékelés

Az első félévben szóbeli beszámoló a munkafüzetből a szemléletváltás megerősítésére.

A második félévben a tanulók csoportokban is feldolgozzák településük helyi természeti, társadalmi értékeit, erről néhány oldalas tanulmányt írnak, és év végén nyilvános fórumon ismertetik azt.

A teljesítés feltételei

A tanulók tudják, hogy

a Föld egy rendszer és bármi történjék e rendszer bármely szintjével, elemével, az a többire is hathat;

ők is részei e földi rendszernek;

az ember a népesedési, termelési, fogyasztási szokásaival változtatja meg természeti, környezeti létezőket és ez okozza a környezet szennyezést;

a történelmileg felhalmozódott szennyeződések veszélybe sodorták az emberiséget, a Földet; módosult a földi rendszer működése;

megfelelő törvényekkel, egyezményekkel, a természeti, társadalmi (helyi)értékek felmérésével (monitorozásával), a károk elhárításával, az egyes emberek környezettudatos életvezetésével ez a veszély mérsékelhető, talán megállítható.

A nem hagyományos tanórai keretben szervezett tanítás

A környezeti nevelés célja az ember és környezete viszonyának, kapcsolatának alakítása. Tehát vizsgálódásának, tevékenységeinek homlokterébe szükségszerűen a valóságos, megtapasztalható környezet, annak megélhető állapota, változásai állnak. A környezeti értékek megismerése, a problémák megértése, a tanuló és környezete viszonyának, cselekvési, döntési lehetőségeinek tisztázása, valamint a szembesülés tettei következményével olyan tanulási helyzetek megteremtését kívánja, amelyek a hagyományos, tantermi órák során nem biztosíthatóak.

A tanulásszervezés módjáról a nevelőtestület dönthet. A törvény által biztosított időkeretekben, számos lehetőség kínálkozik ilyen tanulási formák megszervezésére.

Terepgyakorlat

A terepgyakorlat során csak a terepen, tantermen kívül, a környezet valóságában megszerzhető tudás, illetve elvégezhető tantervi követelmények teljesítéséhez biztosítunk feltételeket, lehetőséget. A terepgyakorlat az ismeretszerzésre összpontosít adott megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek elvégzésével. Ilyen például egy tájolási, tájékozódási gyakorlat, növényhatározás, vízmintavételezést, talajvizsgálatot tanító gyakorlat.

Noha a fogalom valamilyen bonyolult, összetett tennivalót sugall – a felsőoktatási terepgyakorlatokra emlékezve –, már a legkisebbek számára is tervezhetünk ilyen programot. A lakóhely megismerésétől a környezeti vizsgálódásokig igen sokszínű lehet azok tartalma. Nagyon fontos, hogy a terepen alkalmazandó eljárásokat a tanulók előzőleg megismerhessék. A tennivalókra felkészülhessenek, pontosan megértsék a foglalkozás célját. A tartalom megtervezése mellett pontos időterv is szükséges. A terepen általában felerősödnek a tanulók tanulási képességeiben rejlő különbségek. Gondoskodnunk kell tehát különböző nehézségű, összetettségű feladatokról is. A terepgyakorlatok feladatait általában a tanulók együttműködő tevékenységére építjük. Körültekintően kell figyelniük ezért a csoportképzésre, az együtt dolgozó tanulócsoporthoz dinamikájára.

A terepgyakorlat nem önmagáért való, hanem egy megismerő folyamat része. Ezért az azt előkészítő és az arra épülő hagyományos szervezésű tanórákkal egységben szükséges megtervezniük azt.

A terepgyakorlat lehet akár egy tanórányi időtartamú is (pl. tájékozódási séta az iskola környékén, időjárás érzékelő, mérő gyakorlat). Megszervezhetjük tanórák tömbösítésével, például úgy, hogy az adott hét időkeretét órarendi változtatással egymást követő tanórákká szervezzük (pl. a községi szeméttelp felkeresése egymást követő két környezetismeret órában).

A terepgyakorlat tartalma egyszerre több tantárgy ismeretét is integrálhatja, ha egyébként tantervileg a tárgyakat önállóan tanítjuk (pl.: a településen átfolyó patak vízminőségének vizsgálata egyaránt érintheti a földrajzot, a kémiát, biológiát és a technikát). A gyakorlatot ekkor a tevékenységbe bevonható tantárgyak együttes időkeretének a terhére tervezhetjük.

Témanap, témahét

A terepi tanítási projekteket a lebonyolítás időtartama szerint szokás témanapnak, témahétnek nevezni. Ilyenkor a lakóhely, illetve az iskola környékének valamilyen környezeti értékét vagy problémáját vizsgáljuk a projekt módszer alkalmazásával. Az adott helyszínen megismerhető, fellelhető, megtapasztalható valódi probléma köré rendezzük tehát a tanulást.

Témanapot, illetve e téren tapasztaltabb tanulók számára témanapokat vagy témahetet szervezni természetesen a kötelező tanórákkal azonos időkeretben lehet, hiszen az azon való részvétel minden tanulótól elvárt. Nem szabad erőltetnünk azoknak a tanulóknak a részvételét, akik tanulási képességeik fejletlensége, hiányosságai okán a programban csak sodródhatnak a többiekkel, nem kaphatnának nekik megfelelő szerepet, feladatot. Részükre ilyenkor ugyanannak a tantervi tartalomnak a közvetítésére más, számukra alkalmas tanulási formát kell biztosítanunk. Figyeljünk arra azonban, hogy az izgalmas, a tanulókat valóban érintő, érdekes témák kijelölése, megtalálása nemritkán éppen a tanulási nehézséggel vagy beilleszkedési zavarokkal küzdő tanulók aktivizálása, motiválása érdekében hozhat szerencsés fordulatot.

A terepi projektek tervezésénél integráló elv lehet az ismeret, a megismerés folyamata és a tanulói tevékenységek.

Az ismeret – a tudományokban, illetve tantárgyakban az egyes jelenségeket az egyre differenciáltabb ismeretek képesek megmagyarázni. Az összetett rendszerek működésének

megértéséhez viszont integrált ismeretek szükségesek. Környezetünk bonyolult, összetett rendszer. Folyamatainak megértése tehát szükségszerűen integrált megközelítést kíván. Azt igényli, hogy a szétagolt ismeretek rendszerszemlélettel összekapcsolódjanak. A differenciált ismeretek megszerzése a tantárgyak tananyagának megtanulása során lehetséges, ám az integrált ismeretek elsajátítása és alkalmazása nélkül újratermelődné az a gondolkodás, amely a részérdekek mentén, egyes elemek hangsúlyozásával jellemezhető, és mely eddig is csődöt mondott a környezeti problémák kezelésében.

A megismerés folyamata – A környezeti nevelés során valóságos történéseket, jelenségeket, problémákat és konfliktusokat mutatunk be. Természeti és létesített környezetünk működésének megértéséhez a természet és a társadalom megismerésének eszközeit, módszereit egyaránt meg kell tanítanunk. Összetett rendszert csak integrált módszerekkel lehet megismerni.

A tanulói tevékenységek – Ismereteinket mindig valamilyen feladat, vagy élethelyzet megoldása érdekében mozgósítjuk. Ahhoz, hogy egy környezeti problémára eredményes megoldást tudjunk adni, a tevékenységünknek is integrálnak kell lennie. Többféle részfeladatot kell megoldani, több oldalról kell a dolgokat értelmezni, többféle érdeket kell összehangolni. A környezettel való ismerkedés egyszerre kínál feladatokat, jelenít meg problémákat és kínál örömforrást, értéket.

Tanulmányi kirándulás

A tanulmányi kirándulások megszervezésében számottevő tapasztalatokkal rendelkeznek az iskolák. Az utóbbi időben azonban úgy tűnik, mintha kiürülne ez a kifejezés, annak ellenére, hogy a kirándulások pedagógiai értéke jelentős. A tanulóközösség összekovácsolása, az élményszerzés, az együttlét öröme, a szocializáció ötvöződik a közelebbi, távolabbi tájakkal, nevezetességekkel való megismerkedéssel, hazánk felfedezésével. Lehetőséget ad a jelentős, híres, érdekes tárgyakkal, esetleg személyekkel, jellegzetes helyekkel való találkozás, az „otlét” élményének megélésére. Ez a nevelési forma elsősorban nem valamilyen tantervi feladat teljesítését szolgálja. Célja főképpen a közösség és azzal együtt a személyiség fejlesztése. E fejlesztési feladatokat azonban szolgálhatják különböző megismerő, tanulási helyzetek is. A tanulmányi kirándulás során a tanulók kaphatnak különböző ismeretszerző feladatokat. Készülhetnek kiselőadással, végezhetnek gyűjtőmunkát stb. A tanulmányi kirándulást a tanítás nélküli munkanapokon szokás megszervezni, hiszen az iskola tanórán kívüli tevékenységeinek része.

XIII.7. Tanórán kívüli környezeti nevelés az általános iskolában

Feltételezzük, hogy az általános iskola alsóbb évfolyamain a tanulók alapvető ismereteinek kialakítása, emocionális felkészítése, ráhangolása megtörtént a környezeti nevelés során. Az általános iskola felső tagozatán már az érzelmi ráhatás mellett koncentrálni kell a korszerű ismeretek biztos alapozására, bővítésére, az összefüggések megláttatására.

A tanórán kívüli nevelés lehetőséget ad olyan programok, módszerek megvalósítására, melyekre a tanórai keretek között nem kerülhet sor. A tanórán behatárolt az időkeret, a tér, a gyerekcsoport létszáma, összetétele, a tantermi kötöttségek gátat jelentenek a témaválasztásnál, időzítésnél stb. A tanórán kívüli környezeti nevelés óriási szakmai és nevelési lehetőség az iskolavezetés és az egyes tanárok számára.

A tanórán kívüli környezeti nevelés célja az általános iskola felső tagozatán

A tanulók környezeti ismereteinek bővítésével, rendszerezésével, az összefüggések feltárásával meg kell alapozni, hogy a középiskolában lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

Célkitűzések

A választott programok és az alkalmazott módszerek fejlesszék a tanuló szociális képességeit; adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére (biológiai sokféleség, fenntartható fejlődés); rendszerezék, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket; szintetizálják az egyes tantárgyak nyújtotta analitikus ismereteket, tanítsanak rendszerszemléletre; alakítsanak ki kritikus gondolkodást; fejlesszék a környezeti harmónia megteremtése érdekében fontos képességeket (pl.: problémamegoldó, konfliktuskezelési képességek, tolerancia, alternatív gondolkodás); ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására; alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat; neveljenek a hagyományok tiszteletére; mutassanak követendő mintákat; ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre (tárják fel, hogy mit tehet a tanuló egyéni életében a környezeti problémák megoldása, megelőzése érdekében); tárják fel a tanulók számára a globális kérdések alapvető gazdasági, társadalmi hátterét, tegyék világossá a tanulók számára, hogy az ember a természet része, és csak akkor van esélye a boldogulásra, ha kész együttműködni környezetével, és nem uralkodni akar felette.

A tanórán kívüli környezeti nevelés szinterei, lehetőségei

Szakkörök – Szervezhetünk külön környezetvédelmi szakkört, de az egyes környezeti kérdésköröket integrálhatjuk a különböző tantárgyi szakkörökhöz is. A szakkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere. A környezetvédelmi szakkörökön belül lehetnek tematikus szakkörök is (pl.: biokertész, gyógynövény, természetkutató stb.), de a tantárgyakkal megegyező szakkörök (kémia, biológia) munkájába is be lehet építeni a környezeti nevelést.

Tanulóknak adott feladatok – Adjunk ki egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört önálló kutatásra, feldolgozásra. A tanulók motiválása történhet pályázat kiírásával, a legjobb munkák díjazásával. A születendő munka formája sokféle lehet: szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás.

Nyári tábor – Lehetőleg olyan természetkutató tábort szervezzünk, ahol konkrét gyakorlati problémát oldanak meg a tanulók (pl. monitoring, rekonstrukció, élőhely-térképezés, mérések stb.). A tábor típusától függően fontos az illetékes önkormányzat, szakemberek megkeresése, véleményük kikérése. Lehetőleg ne táborozzunk védett területen, amennyiben ez elkerülhetetlen, a természetvédelmi hatósághoz kell folyamodni engedélyért.

Iskolai átfogó környezetvédelmi programok, projektek – Megszervezhetjük annak kiderítését, hogy mennyire „zöld” az iskolánk. Ennek keretein belül a tanulók felmérést végezhetnek az iskolai víz-, fűtés-, világításrendszerről, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthetik a csepegtető csapok térképét, kutathatják a hulladék kezelési módjait, az irodaszerek beszerzési módját és egészségkárosító hatásait, felhasznált mennyiségét, a büfé és a menza zöldítési tervét. Az effajta

program nagyon hatékony lehet, hiszen egyszerre mozgósít tanárt, diákot, nem pedagógusdolgozót és vezetőséget egyaránt.

Akciók – Egy-egy helyi környezeti probléma megoldására vagy jeles napokon (lásd. Függelék) szervezzünk olyan akciókat, amelyek felhívják a lakóhelyünk közösségének figyelmét egy-egy helyi vagy globális környezeti problémára. A megmozdulást szervezhetjük magunk is, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz (pl. Föld napja, Madarak és Fák Napja programjai).

Kiállítások – Rendezzünk iskolánkban nyitott, a nagyközönség által is látogatható környezetvédelmi kiállításokat (pl. szemétszobrászat, természeti értékeket, helyi problémákat bemutató kiállítás). Jó lehetőség a környező iskolákkal való kapcsolattartásra.

Iskolai zöld újság, zöld rádió, zöld könyvtár, zöld videotár – Az iskolai könyvtárban létesítsünk külön polcot a környezeti témakörökkel foglalkozó könyveknek, videofilmeknek, CD-lemezeknek. Ezzel a megoldással a tanulók könnyebben átlátják a rendelkezésükre álló irodalmat, szívesebben kutatnak, olvasgatnak. Ha van rendszeresen kiadott iskolaújság, mindig adjunk lehetőséget a diákokat foglalkoztató zöld hírek megjelentetésére. Az iskolarádió különösen alkalmas lehet arra, hogy a környezet- és természetvédő csoportok rendszeresen tartsák a kapcsolatot a teljes diáksággal, beszámoljanak munkájukról, ébren tartsák a környezetvédelem gondolatát, fontosságát.

Iskolai kiadvány – Az iskola hírnevét is öregbítheti, ha olyan szakmai kiadványsorozatot jelentet meg, amely színvonalával érdeklődésre tarthat számot. A műhelyekben, egyéni feladatokként végzett munka fontos elismerése, ha azok megismerhetővé válnak a nagyközönség számára.

Média – Fontos, hogy az iskola környezetvédelmi tevékenysége ismert és elismert legyen a helyi, illetve tágabb közösségben. Ezért tartsunk szoros kapcsolatot a helyi médiával, és gondoskodjunk az érdemi események, feltárt problémák, eredmények megismertetéséről.

Tanulmányi kirándulás – Szervezzünk egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba.

Iskolai biokert, komposztálás – Ha van lehetőség, ilyen módon nagyon sok tanulót egész évben értelmes környezetvédelmi feladattal láthatunk el. Különösen fontos a városi iskolákban az iskolai kert kialakítása. Az iskolai (konyhai és tanulói) szerves hulladékból naponta készíthetünk, elsajátítva ezen keresztül a komposztálás technológiáját, a szelektív hulladékgyűjtés alapjait.

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés – Ha van lehetőség bevonni a helyi hatóságokat, szervezzük meg az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítást legalább a papírhulladék, a szárazelem és a szerves hulladék vonatkozásában. Ezen tevékenység határfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihathat a tanuló tágabb környezetére is.

Vetélkedők, tanulmányi versenyek – Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken (lásd. Függelék).

Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel – Találkozzanak a tanulók a helyi és országos környezet- és természetvédő civil szervezetekkel, ifjúsági tagozatként aktívan be is kapcsolódhatnak ezen mozgalmakba. Szervezzük a közeli bevásárlóközpont vezetőjének engedélyével próbavásárlást, hogy a tanulók ismerkedjenek a reklámok fogásaival, a fogyasztói szokásokkal. Valamelyik nemzeti park, vagy társadalmi szervezet segítségével szervezzünk a gyerekeknek természetvédelmi akadályversenyt. A felügyelőségek, vagy környezetvédelmi cégek bevonásával műszeres vizsgálatokat is végezhetünk (pl. zajszint, talaj-, levegőtisztaság).

Szemponatok a módszerek kiválasztásakor

alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz,
 vonjanak be minél több tanulót,
 az iskola keretein túl is legyenek hatással,
 a természetbe szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen,
 alapvetően pozitív szemléletet tükrözzenek, kerüljük a katasztrófapedagógiát,
 a lakóhelyi vagy közeli konkrét példára alapozzanak, kötődjenek a napi élethez,
 nyújtsanak sok élményt a tanulónak,
 az érzelmeken át hassanak,
 a személyes megtapasztaláson alapuljanak,
 együttműködésen alapuljanak (teljes tantestület, egyéb iskolai dolgozók, külső szövetségek,
 szülők stb.),
 alapozzanak a korosztály kíváncsiságára, versenyszellemére, öntevékenységére, megismerési
 vágyára, korszerű technikai ismeretére,
 legyen bennük sok játékos elem.

Az iskolai környezeti neveléshez segítséget nyújtó szervezetek, intézmények

A környezeti nevelésben sok iskolán kívüli szervezet lehet segítségünkre. A természettel, a környezeti gondokkal foglalkozó szakemberek körében hatalmas tudás és tapasztalat gyűlt össze az elmúlt évtizedekben a hazai, a határon túli és a globális környezeti problémákról, valamint ezek kezeléséről. Ezt a tudástökét mindenképpen érdemes mozgósítani a környezeti nevelés érdekében. Például közös szakkör, üzem- és múzeumlátogatás, természetbúvárkodás, szennyezés-elhárítás, akció szervezése, táborozás, mérések, adatelemzés, szakmai továbbképzés, természetvédelmi munkák, előadás, projektek és még sokféle tevékenység képzelhető el együtt szervezett tevékenységként. A nemzeti parkok, arborétumok, állatkertek és az erdészetek szerepét nem szükséges részletezni, néhány szervezetet azonban nézzünk meg egy kicsit alaposabban

XIII.8. Jeles napok jegyzéke

Február 2.	Vizes Élőhelyek
Március 6.	Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
Március 22.	Víz Világnapja
Március 23.	Meteorológiai Világnap
Április 3.	Csillagászati Világnap
Április 4.	Laboratóriumi Állatok Napja
Április 7.	Egészségügyi Világnap
Április 11.	Költészet Napja
Április 18.	Műemlékvédelmi Világnap
Április 22.	Föld Napja
Április 24.	Kísérleti Állatok Védelmének Napja
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 15.	Állat- és növény szeretet napja (Magyarországon)
Május 15.	Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap
Május 18.	Múzeumi Világnap
Május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap

Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Június 8.	Óceánok Világnapja
Június 17.	Világnap az Elsivatagosodás Ellen
Június 21.	A Nap Napja
Június 25.	Barlangok Világnapja
Július 1.	Építészeti Világnap
Július 11.	Népesedési Világnap
Augusztus 9.	Állatkertek Napja
Szeptember 16.	Ózon Világnapja
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 1.	Zenei Világnap
Október 1.	Habitat Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja
Október 8.	Madárfigyelő Világnap
Október 8.	Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 15.	Nemzeti Gyaloglónap
Október 16.	Élelmezési Világnap
Október 21.	Földünkért Világnap
Október 31. vagy a hónap utolsó munkanapja	Takarékossági Világnap
November 8.	Városok Napja
November 17.	Füstmentes Nap
November 27.	Fogyasztásszüneteltetési Nap
December 1.	AIDS elleni világnap
December 29.	Biodiverzitás Védelmének Napja

XIV. EGÉSZSÉGNEVELÉS

Egészségnevelés

Fő feladat a gyermekek egészségben való megtartása, szervezetük edzése, a stresszhatások feldolgozására való felkészítés. Mindez a mindennapos gondozó-nevelő-oktató munka elválaszthatatlan része, és folyamatos tennivalója. Az egészségnevelő feladat abban áll, hogy készítse a gyermeket életének egészséges irányítására, feszültségek feloldására.

Az egészségnevelés célja, a tanulók (pedagógusok és szülők) személyes részvételén keresztül attitűd- és szemléletformálás a család és a közösség értékeinek megőrzése, az egészséges életmód kialakítása érdekében. Az egészségnevelő partnerintézményekkel való kapcsolattartást az IMIP partnertáblázata tartalmazza.

A program alapvetően szocializációs, interiorizációs értéktartalomként fogalmazódik meg, amelynek társadalmi értékűzene van, és szervesen épül be a társadalom szocializációs intézményrendszerének közvetítendő tartalmaiba.

Az egészségnevelés fő területei:

az élet és testi épség védelme,
az egészség védelme, és fejlesztése, egészséggondozás,
az egészséges táplálkozás biztosítása,
elegendő mozgáslehetőség, rendszeres testedzés és játéklehetőség,
a szocializáció – beilleszkedés segítése, a világ tevékeny megismerése,
az értelmi és érzelmi fejlesztés megvalósítása.

XIV.1. Egészségnevelés és prevenció tevékenység

Tanulóinkat az alkohollal, dohányzással, drogokkal kapcsolatos ellenállásra, a dohány és alkoholfogyasztást ösztönző ingerekkel szemben aktív elutasításra neveljük.

A megfelelő iskolai légkör megteremtéséhez együttműködünk a családokkal, hisz közösen kell vállalni, hogy a tanulókból egészséges, kiegyensúlyozott ifjak legyenek.

Az egészséges életmódra nevelés, felvilágosítás terén együttműködünk az Iskolaorvossal, Vöröskereszttel, városi ÁNTSZ-szel, az iskola védőnőjével.

Az iskolaorvosi rendelésen egészségügyi szűrővizsgálatra, tanácsadásra van lehetőség.

Önismereti, problémamegoldó csoportfoglalkozások, osztályfőnöki órák keretében kerül sor a káros szenvedélyek, azok hatásainak, a megelőzés fontosságának megvitatására.

Pedagógiai eszközeinkkel igyekszünk a tanulóinkban tudatosítani az egészséges életmód, higiénia, testápolás, környezetápolás fontosságát, szükségességét. Módszereink elsősorban az ismeretek gyakorlati alkalmazását biztosító készségeket fejlesztik, az ismeretek teljes alkalmazását segítik elő.

Az egészségnevelés filozófia lényegét alkotó négy fő elem

Pozitív, egészséges életfelfogás

Az egészség nem egyenlő a betegség hiányával. Minden ember vágya a boldogság, az egészség nem cél, hanem eszköz a boldogabb és teljesebb életvitel kialakításához, egy optimális egyensúlyi állapot kialakításával és megőrzésével.

A gyerekek ismereteiből indulunk ki

Az eredményesség érdekében a tananyag abból indul ki, amit a tanulók a témáról tudnak, vagy tudni vélnek, olyan nyelvezetet használ, amely az általuk használt kategóriákból építkezik, olyan szimbólumrendszert alkalmaz, amely rímeli a gyerekek által használt és a már meglévő készségekkel.

Spirális építkezés

A tananyag ismétlődő témakörök mentén halad az egyszerű ismeretektől az összetettebbek felé, évről évre – az egységesítő filozófiák mentén – az életkori sajátosságoknak megfelelő megközelítést alkalmazva. Az eltérő megközelítési mód alkalmat ad a témák különböző aspektusú megvilágítására, eközben halad az egyre differenciáltabb és integráltabb ismeretek, készségek és jártasságok irányába.

Egészségmegőrző iskola

Az egészségnevelés által közvetített üzenetek hatása kettős, egyrészt pozitívan alakíthatja a szűkebb és tágabb környezet egészséghez való viszonyát, az iskola az egészségvédelmi programok és akciók központjává válhat, másrészt pedig hitelesítheti a tanulók számára a tartalmat.

Módszertani megfontolások

Az egészségnevelés esetében, ahol a hangsúly a használható készségek és jártasságok elsajátítására összpontosít, arra kell, hogy készítse az oktatókat, hogy olyan technikákat alkalmazzanak, amelyek – ha nem is tekinthetők forradalmian újak de – a hazai szakmai közéletben kevésbé használatosak.

E technikák jellemzése:

lehetőséget biztosítanak a tanulók differenciált foglalkoztatására, alkalmat adnak a pedagógus és a gyerekek közötti szimmetrikus kommunikációra, személyességet teremtenek, ezáltal kapcsolati mintákat közvetítenek, teret engednek arra, hogy a gyerekek egyéni arcukat megmutathassák, és ez által fejlődjék önértékelésük, fellazítják a tekintélyelvűségen alapuló kapcsolati sémákat, és ez kedvezően hathat mind a diák, mind pedig a tanár közérzetére.

A módszerből fakadó előnyök, hogy lehetőség nyílik:

a közös munka alapszabályainak megegyezéssel kialakítására, az egyéni felelősségérzet fokozatos, folyamatos erősítésére, a tolerancia, a másság elfogadására, az önérték, önbecsülés erősítésére, kooperációs technikák elsajátítására, asszertív technikák gyakorlására, reklám-, marketingtechnikák megértésére és alkalmazására,

a vitamódszerek és a döntési technikák gyakorlására.

Az egészségnevelés beillesztése az órarendbe, 1-4. osztályig a környezetismereti tantárgyhoz kapcsolódna, annak részét képezné. Az 5-8. osztályos témaköröket az osztályfőnöki és biológia órák részébe lehet beilleszteni.

Fejlesztendő készségek

A tanulók kialakuló életstílusának különböző aspektusaival foglalkozik, mindinkább megkövetelve olyan készségek alkalmazását, mint a kommunikáció, a döntéshozatal, a problémamegoldás, a kockázat felbecsülése, a kortársak nyomásának és befolyásának kezelése és nem utolsósorban, annak tudatosulása, hogy személyes érzéseink és érzelmeink mennyire hatnak ezekre a készségekre.

Egészségpiac

Célja: a résztvevők felkészítése, hogy meg tudják osztani gondolataikat másokkal, és lehetőségteremtés arra, hogy mindenki megismerhesse az egész csoport ötleteit, készségeit és képességeit.

Lépésről lépésre

Célja: vitaindítás az egészségre nevelés és az egészségvédelem közötti különbségről. Egy későbbi gyakorlat előkészítése az egészségvédő iskoláról

Befolyásoló tényezők

Célja: felkészítés arra, hogy reagálni tudjanak az egészséget befolyásoló tényezőkre.

Érzelmeik köre

Célja: a résztvevők érzelmeit kifejező nyelv gazdagításával hozzásegíteni őket ahhoz, hogy árnyaltan meg tudják fogalmazni emócióikat, örülni tudjanak nekik, és bánni tudjanak velük.

Kényes kérdések

Célja: a résztvevők felkészítése arra, hogy a gyerekek személyéből, nézeteiből és érzéseiből kiinduló interaktív megközelítési mód segítségével tisztázhassák, számukra melyek az egészségre nevelés során felmerülő kényes kérdések.

Az egészségnevelés szempontjából a gyerekek életkori sajátosságait és az egészségmegőrzés szempontjából a leglényegesebb tartalmi üzenetek:

1. osztály – Ismerkedjünk

Az egységesítő filozófia négy eleme: kíváncsiság, sokféleség, ismerkedés és együttműködés. Ezek az elemek egyfelől segítik az iskolai beilleszkedést, másfelől „megágyaznak” a később egyre speciálisabbá váló egészségnevelési tartalmak számára.

2. osztály – Ki vagyok én?

Ahhoz, hogy biztonsággal, „közlekedhessünk” szűkebb és tágabb környezetünkben, megfelelő kiindulópontot jelenthet az önmagunkkal való ismerkedés, tudni, hogy milyenek

voltunk és vagyunk, milyennek lát minket a környezetünk, mire kell figyelni, hiszen ha a legszűkebb közösségből (család, iskola) kilépünk, egészen más értelmezési keretbe kerülünk.

3. osztály – Helyem a világban

A kilépés motívuma különösen hangsúlyossá válik a harmadik osztályban, amikor már realitássá válnak a „kalandozások”, amelyeknek során megismerkedhetünk tágabb környezetünkkel, az ott tapasztalható örömeikkel, kihívásokkal, veszélyekkel és ez utóbbiak „kezelésével”.

4. osztály – Jól vagyok

Ebben a periódusban a család és az iskola biztonságából való kilépés már nem pillanatnyi, a tartós, biztonságos kintlétre kell berendezkedni. Így a legfőképpen egy pozitív (egyensúlyi) létállapot megismerésére és megteremtésére kell törekedni.

5. osztály – Egészséges életmódok

Az életmódba beletartozik mindaz, amit egy személy saját magával és környezetével összefüggésben tesz. Az életmódok különbözőek attól függően, hogy az emberek milyen életkorban vannak, mivel foglalkoznak és milyen életkörülmények között élnek.

6. osztály – A változások kézbevétele

Segítséget kíván nyújtani a felelősségvállaláshoz, a változások irányításához. A tanulók életük változásaira – iskolai élet, érdeklődési kör, család és barátok szervezetük, - összpontosítva azonosítják, tárják fel és bővítik a változások kézbevételeéhez szükséges jártasságokat.

7. osztály – találjunk egyensúlyt!

Az emberek élete egészen váratlanul kibillenhet egyensúlyából vagy anélkül, hogy tudatában lennének, az egyensúly kicsúszhat a kezükből. Ez az egyensúlyvesztés néhány tanulót félelemmel tölthet el. Ebben nyújtunk segítséget a tanulóknak annak megértésében, hogy az élet, bármilyen életkorban átválthat a kiegyensúlyozottságból a kiegyensúlyozatlanságba, és ezt mindannyiunknak el kell fogadni és megtanulni, hogyan tudunk új egyensúlyokat létrehozni életünkben.

8. osztály – Az egészséges jövő

A tanulók az eltelt évek alatt folyamatosan egyre nagyobb kontrollt szereztek saját életük felett, olyan képességek és jártasságok birtokába kerültek, melyek révén képessé válnak megérteni az egészséges életmód változatosságát, kezelni a változásokat, új egyensúlyokat teremteni. Ez évben felvillantva a jövő lehetséges kihívásait, az ezekre adható válaszokat, felkészíthetjük őket egy boldog és „Egészséges Élet”-re.

XIV.2. A tananyag spirálisan ismétlődő témakörei a következők:

A biztonság megőrzése

Kulcsfontosságú elem: a diákoknak érzéseiket és testüket is meg kell óvniuk a fenyegetettségtől és a sérüléstől. Meg kell tanulniuk, hogy az érzelmek jóllétük fontos részét képezik, szerepet játszanak a lehetséges veszélyek és kockázatos helyzetek felismerésében s kezelésében.

Táplálkozás

Rávezeti a gyermekeket arra, hogy kritikusan viszonyuljanak a mindennapi és az ünnepi, formális étkezési és ivási alkalmakhoz, bevezeti őket az élelmiszerek, táplálékok "egészséges" és "kevésbé egészséges" típusú osztályozásának folyamatába, kialakítja a kiegyensúlyozott, egészséges táplálkozás fogalmát.

Mozgás és személyes higiéné

Az aktív személyes részvételt bátorítva segíti a gyermekeket a problémakörrel kapcsolatos személyes viszonyuk tisztázásában, elvárva, hogy saját döntésük alapján valamilyen rendszeres fizikai aktivitást fejtsenek ki. Ebben az életkorban a megváltozott fizikai sajátosságok következtében különös figyelmet igényel a személyes higiéniével való fokozott foglalkozás, amire ez a tananyagrész ugyancsak lehetőséget biztosít.

Veszélyes anyagok

A fejezet célja, hogy általános és kiegyensúlyozott képet adjon a drogok természetéről, az előírásokkal megegyező és helytelen alkalmazással kapcsolatos kérdésekről, beleértve a drogfogyasztás következményeit is; megtanítsa őket arra, hogy felismerjék azokat a társadalmi helyzeteket, amelyekben - legális vagy tiltott - "anyagokkal" kínálhatják őket, és hogy megfelelő döntéseket tudjanak hozni.

Az emberi szexualitás

A fejlődés különböző aspektusait tartalmazza, beleértve a serdülőkort és a nemi érést is, a biológiai aspektusok mellett feldolgozva a szexualitás társadalmi és érzelmi változásait is.

Családi élet és kapcsolatok

Elősegíti, hogy a diákok képesek legyenek felismerni az önmagukban és másokban ébredő érzelmeket, feszültségeket, esetleg azok létrejöttének okát, egyidejűleg lehetővé teszi olyan készségek elsajátítását, melyek révén újraépíthetik és karbantarthatják szétterjedő kapcsolataikat.

Környezet

A tananyagrész a környezeti ártalmakra vonatkozó ismereteken túl hangsúlyt helyez a személyes kompetencia, felelősség és környezethez való viszony kérdésére. A tanulóknak lehetőségük van

arra, hogy témáról témára haladva a pusztán az egészségre koncentráló szemléletmódtól eljussanak az egészség holisztikus értelmezéséig, az egészségvédelembe egyre inkább beleértsek a barátokat és a családot, a szűkebb és tágabb közösséget és környezetet is.

Természet – környezetvédelemre nevelés

Feladatunk a környezet megvédésére, és a környezettel való együttélésre nevelés. A környezeti kultúra alapvető szokásai és viselkedésformái egész életre kihatóan iskoláskorban alakulnak ki. Az iskola a gyermek érdeklődésére és nyitottságára építve biztosítja a gyermeknek a változatos tevékenységet, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti, társadalmi környezetről.

2. Sport

Gyermekeink egészséges testi fejlődése, fejlesztése nem képzelhető el rendszeres, a gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő idejű, tartalmú testnevelés nélkül.

Feladatunk :

a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése

a motoros képességek fejlesztése

a vázizomzat erősítése

a helyes testtartás kialakítása

a mozgás és játékgigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítése

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére iskolánkban kettő tornaterem, és egy nagy sportudvar (egy kézilabdapályával, amely télen korcsolyapályává alakítható, egy távolugrógödörrel és egy súlylökőkörrel) áll rendelkezésre. Az iskola megfelelő feltételrendszerrel rendelkezik.

Adottságaink a következő szakkörök szervezését teszik lehetővé:

labdarúgás

szertorna

atlétika

néptánc

játékos torna

A tömegsport és szakköri foglalkozások mellett a gyerekeknek lehetőségük van a kerületi, területi és országos sportversenyeken való részvételre is.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy iskolánkban megvalósul a mindennapos testnevelés.

XV. HELYI TANTERV

XV.1. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

A Kós Károly Általános Iskolában a nevelő-oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használunk az oktató munkához, amelyet az Oktatási Miniszter tankönyvvé nyilvánított.

Néhány tantárgy esetében a nyomtatott eszközökön túl más igény is felmerülhet: tornafelszerelés, rajzfelszerelés, az ének-zene tagozatos osztályokban hangszer stb.

Az egyes osztályokban különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközössége határozza meg az iskola helyi tanterve alapján, és a nevelőtestület, a szülői szervezet és a diákönkormányzat fogadja el kötelező érvényűnek. Ezekről a kötelező taneszközökről a szülőket írásban értesítjük a megfelelő időben. A szülő aláírásával jelzi vissza tankönyvigényét. Az iskolában megrendelt tankönyveken kívül minden más taneszköz beszerzése a szülő kötelessége a tanév megkezdéséig.

A taneszközök kiválasztásánál a munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

Feleljen meg a taneszköz az iskola helyi tantervének.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket, amelyek több tanéven keresztül használható.

Taneszközök használatában stabilitásra kell törekedni, vagyis tankönyvcsaládot váltani a nevelés folyamatán nem tanácsos.

A taneszközök ára lehetőleg legyen összhangban a minőséggel, kivitelezéssel.

Az iskola törekszik arra, hogy pénzügyi lehetőségeihez mérten az iskolai könyvtár számára több példányban használatban lévő tankönyvcsaládokat vásároljon, és ezeket a hallgatók is igénybe vehessék.

XV.2. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az iskola első osztályába való beiratkozásnál a törvényi előírásokat vesszük figyelembe, speciális feltételek nincsenek, felvételi vizsgát nem tartunk. Az iskola tehát valamennyi tanulót fogadja, aki rendelkezik az iskolaérettség ismerveivel. A beiskolázáskor az iskola szoros kapcsolatot tart az óvodákkal, illetve a nevelési tanácsadóval.

Az iskola felsőbb évfolyamaiba az adott osztályba iratkozáshoz szükséges iskolai végzettség igazolásával lehet. A korábban külföldi iskolába járt tanulóknak - szükség esetén - különbözeti /osztályozó/ vizsgát kell tenniük.

Az idegen nyelvi tagozatra a második év végén a szülők kérése és az osztálytanítók javaslata alapján lehet jelentkezni. Túljelentkezés esetén képességmérés (szövegértés és helyesírás) alapján döntünk a felvételtől. Külön felvételt nem tartunk, de a harmadik évfolyam végén az angoltagozat helyi szabályzata alapján döntünk a tagozaton való továbbhaladásról. Hasonló

eljárást alkalmaz az iskola más iskolából átiratkozó tanuló esetére is, tudása és képességei alapján tagozatos osztályba is kerülhet.

Abban az esetben, ha a tanév közben beiratkozó tanuló valamely tárgyat nem tanult, egy év türelmi időt kap. Ezután felsőben osztályozóvizsgát kell tennie.

A magasabb évfolyamra lépés elbírálásakor az iskolában a hagyományos tanév a mérvadó. Az év végi értékelésben a tanulói teljesítmények értékelésének elvei érvényesülnek. A továbbhaladáshoz szükséges teljesítmény megállapításában a tanári, tanítói módszertani szabadság valósul meg. Az értékelő döntést a tagozatonként összehívott osztályozó értekezlet hozza meg. Pedagógiai hiba alapos gyanúját feltételező esetben az osztályfőnök, illetve a szülő a szülői szervezethez fordulhat jogorvoslásért. Ennek feltétele az, hogy az év végi osztályozó értekezlet és a bizonyítványosztás közt legalább 24 óra teljen el, s hogy a bukásról a tanuló (illetve gondviselője) időben értesüljön. A szülő a törvényben biztosított fórumokat (független vizsgabizottság) igénybe veheti, erről tájékoztatást kap.

A rendkívüli (évugrató) továbbhaladás lehetőségét, illetve az évfolyam megismétlését a szülőnek (gondviselőnek) kell kérnie. Az előbbiről a nevelőtestület támogató döntése esetén a tanuló osztályozó vizsgáját követően dönt a tantestület.

XV.3. A tanulók fizikai állapotának mérése és minősítése

Iskolánkban a Hungarofit módszerrel mérjük tanulóinkat, évente két alkalommal, ősszel és tavasszal.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérésének fő célja

A) Az oktatás területén

Az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében

- Minőségellenőrzés

Az általános fizikai teherbíró-képesség egységes mérése, értékelése és minősítése.

- Minőségbiztosítás

Minden fiatal - képesség szerinti differenciált terheléssel, szükség esetén felzárkóztató program biztosításával - úgy jusson el a felnőtté válásig, hogy az egészséges létezéséhez szükséges fizikai fitness-szint „megkívántság”, vagy „kell” értékét elérje és megtartsa.

- Az oktatásban eltöltött évek alatt a rendszeres testedzés egészségmegtartó, egészségjavító szerepének tudatosítása.

A fizikai fitness méréshez, önálló tudatos alkalmazásához szükséges edzéselméleti, humánbiológiai és sportági elméleti ismeretek folyamatos népszerűsítése, készség szintjéig gyakoroltatása.

B) Az egészségügy területén

Az iskolaorvosok és védőnők vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy a testnevelők által mért adatok ismeretében az egészségügyiek felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról, - az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek alapján, segítve ezzel a gyógyítást és a betegségek megelőzését.

A primér prevenció alapja: a közvetlen kapcsolattartásra épített szoros orvos-pedagógus együttműködés.

Az adatok nyilvántartása

Az oktatásban

Az "Egyéni adatlapokat", osztályonkénti bontásban a vizsgálatot elvégző tanár kezeli.

Megjegyzés: az egészség megőrzéséhez szükséges fizikai állapot elérésének és megtartásának módját, útját, (a változás/fejlődés nyomon követésével, az esetleges hiányosságok feltárását és annak felszámolási módját, a megtervezett edzésprogram hatására bekövetkező fejlődés mértékét) legegyszerűbben egyéni nyilvántartással lehet figyelemmel kísérni a tanulónak, a tanárnak és a szülőnek egyaránt.

Az osztályonkénti adatlapot, a vizsgálatot elvégző tanár vezeti.

Intézményi osztályonkénti összesített adatlapot, a vezető testnevelő (vagy az iskolatitkár) állítja össze a tanév végén mért eredmények alapján, majd az intézmény vezetőjének aláírásával hitelesítve továbbítja az iskolaegészségügy felé.

Az egészségügy területén

Az egészségügyiek - a tanév végén mért adatok alapján elkészített – az intézményi ill. osztályonkénti összesített adatlapról átvezetik az iskolaegészségügyi szűrőlap "B" oldalán e célból feltüntetett táblázatba a tanulók általános fizikai teherbíró-képességnek minősítését.

Javaslat: ha mód van rá, a gyenge fizikum miatt kiszűrt egészségileg hátrányos helyzetű fiatalokról az egészségügyiek is vezessenek egyéni nyilvántartási adatlapot.

HUNGAROFIT – A "MINI" HUNGAROFIT módszer bemutatása

Az egyénre szabott edzéstervek elkészítésének kiindulópontja - legyen az kondicionáló, regeneráló, rehabilitáló vagy versenysport, - a szervezet aktuális állapota.

A fizikai állapot mérése, tehát önmagában nem cél, hanem diagnosztizáló eszköz, kiindulópont a terhelhetőség/egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek fokozatos fejlesztéséhez, az egyénre szabott edzéstervek elkészítéséhez.

Cél: "Se többet, se kevesebbet"!

A Hungarofit" tesztrendszer a terhelhetőséggel/egészséggel összefüggő fittség műszerek nélküli objektív mérése.

A különösebb előképzettséget, anyagi és időráfordítást nem igénylő motorikus próbarendszer megfelelő a tudományosság kritériumainak (valódiság, megbízhatóság, objektivitás) méri és értékeli:

1. az optimális testtömeget és az attól való esetleges eltérést (*kiegészítő vizsgálat*),

2. Az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességeket (*alapvizsgálat*):

- a) az aerob kapacitást, amely a kardiorespiratórikus rendszer állóképességének legjobb mérőszáma,
- b) azon izomcsoportok erejét, erő-állóképességét, amelyeket a mindennapi tevékenységünk során a leggyakrabban használunk, és amelyek gyengesége például a tartási rendellenességek leggyakoribb okozói.

3. A fizikai fitness önmagában is értékelhető, de lényegesen megbízhatóbb tanácsadással szolgálhatunk, ha a fittség vizsgálatot kiegészítjük elsősorban egyéni vonatkozású edzésre, versenyzésre, eredményességre, életvitelre jellemző információkkal és az elért teljesítményt annak tükrében értelmezzük.

A fittség vizsgálatát az e célra elkészített mérési és értékelési útmutató alapján kell elvégezni.

XV.4. A tanulók értékelésének és minősítésének formái (módosítás külön)

A teljesítménymérés rendszere:

Az iskolai oktató-nevelő munka ellenőrzése és értékelése érdekében a tanulói teljesítmények mérésekor a kimeneti szabályozás elvét érvényesítjük.

A helyi mérések rendszere a Köznevelési Törvény, a Nemzeti Alaptanterv és az erre épülő Helyi Tanterv követelményein alapszik. A helyi mérések összefüggő rendszere mellett részt veszünk a KPSZI folyamatmérésein, illetve esetenként országos diagnosztikai méréseken is. A belső méréseknél előtérbe kerülnek a 4., 6., és 8. év végi mérések. Ezek egyrészt megbízható képet adnak a tanulók tudásáról az új iskolatípusba történő átlépésnél, másrészt kellő mennyiségű adatot nyújtanak a nevelőtestület számára a tanítás-tanulás folyamatáról, továbbá összehasonlító elemzéseket tesznek lehetővé az iskolai oktató-nevelő munka helyzetéről. A tanulói teljesítménymérés másik fontos területét a tantárgyi, a folyamati és az átfogó képességmérések alkotják.

Minden szinten fontosnak tartjuk az írásbeli és a szóbeli számonkérés, valamint a méréseken alapuló és a tanulói-tanári beszélgetésekre épülő értékelések egyensúlyát.

A tanulói teljesítmények értékelése:

A tanulói teljesítmények értékelésének alapja a különféle méréseken elért teljesítmények. Az írásbeli számonkérés mellett kiemelt szerepe van a tanulói szóbeli feleleteknek is. Ez utóbbiak arányát az 5. évfolyamtól növelni kell, de soha nem lehet a felénél magasabb az írásbeli számonkérés aránya.

A teljesítmények rendszeres szóbeli értékelése minden pedagógus oktató-nevelő munkájába folyamatosan beépül, az osztályozás és írásbeli értékelés rendszere évfolyamtól függően változik.

Az alsó tagozaton a 4. évfolyam félévéig szöveges értékelést kapnak a tanulók osztályzatok helyett. A szöveges értékelést negyedévenként el kell készíteni, az ehhez szükséges értékelő lap a 4. számú melléklet.

A szöveges értékelés célja:

- leírja az adott állapotot
- mér és minősítés nélkül visszajelez
- kiderülnek belőle a gyermek erősségei, gyengeségei és a fejlesztési feladat

A szöveges értékelés szempontjai:

- Az értékelés mindig személyre szóló legyen!
- Mindig ösztönözzön és motiváljon jobb teljesítményre!
- Az iskola helyi tantervének követelményrendszerére épüljön!
- Az értékelés hassa át a tanítási órákat, rendszeres és folyamatos legyen!
- Tárgyszerű, objektív, elfogulatlan hangnemben íródjon!
- A tanuló egész személyiségét térképezze fel!
- Az értékelések során a gyermeket önmagával, a korábbi teljesítményével hasonlítsuk össze.
- Az értékelés tartalmazza a speciális kompetenciákat is: Speciális érdeklődés, személyes kompetencia képességei, szociális kompetencia képességei, kognitív kompetencia képességei (az értékelés ezen szempontjait lásd a 6. számú mellékletben).

A 4. évfolyam második félévében és a felső tagozaton hagyományos módon osztályozunk.

Osztályzatok: kitűnő, jeles (5) – jó (4) – közepes (3) – elégséges (2) – elégtelen (1)

Magatartás: példás (5) – jó (4) – változó (3) – rossz (2)

Szorgalom: példás (5) – jó (4) – változó (3) – hanyag (2)

A tanulói magatartás és szorgalom értékelése az iskolai házirendben megfogalmazott kötelezettségeken és a közösségi munkán alapul.

A magatartás- és szorgalomjegyek kritériumait az 5. számú melléklet tartalmazza.

A szülők korrekt tájékoztatása érdekében az osztályfőnök feladata a naplók és az ellenőrzők havonkénti egyeztetése. Tantárgyi osztályzatnak a felső tagozaton havonta kell születnie.

XV.5. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formája, rendje, korlátai, szerepe

Dolgozatírás szabályai:

Megírása: Év elején (szintfelmérés)

Félévkor

Év végén

Minden témakör lezárása után.

Ezeket a dolgozatokat felsőben jeggyel, alsóban százalékkal értékeljük. Az év végi értékelésben hangsúlyosan számítanak, ezért pirossal kerülnek bejegyzésre.

Ezekon kívül feleletnek számító írásbeli számonkérés az aktuális házi feladatból bármikor íratható.

A dolgozatírást előre bejelentjük, előtte összefoglaló-ismétlő órát tartunk.

Javításuk, kiosztásuk egy héten belül meg kell történnjen. Az összes munkát haza kell küldeni a szülőknek.

Napi két írásbeli számon kérésnél nem lehet több.

Házi feladatok feladásának szabályai:

Hétfőtől péntekig (a pénteken feladott házi feladat nem hétvégi munka, hanem péntek délutáni!) szóbeli és írásbeli feladat mértéke – átlagos munkatempóhoz viszonyítva – nem haladhatja meg alsóban az egy órát, felsőben a két órát.

Iskolai szünetekre (őszi, téli, tavasz, nyári) nem adható.

- kötelező olvasmány (olvasónapló)
- verstanulás (kivétel: önként vállalt ünnepélyre)
- írásbeli feladat.

A házi feladat és a felszerelés hiánya tantárgyi jegyként nem kerülhet be a naplóba és az ellenőrzőbe. A szorgalom értékelésénél kell figyelembe venni.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Kós Károly Általános Iskola jelen pedagógiai programja 2004. szeptember 1-jétől érvényes. Érvényessége határozatlan időre terjed ki. A programot a 2005. májusi nevelőtestületi értekezlet átfogóan értékeli. A program felülvizsgálatára és változtatására kötelezően sort kell keríteni a jogszabályi helyzet változásakor, illetve a Szülői Munkaközösség és a nevelőtestület egyharmadának kérésére.

A program felülvizsgálatát célszerű megejteni az első négy év tapasztalatainak tükrében, tehát 2008. májusában.

A programot elfogadta a Szülői Munkaközösség 2004. május 10-én, a Diákönkormányzat 2004. május 11-én és a nevelőtestület 2004. május 14-én.

A fenntartó önkormányzat elfogadó döntése után a Kós Károly Általános Iskola pedagógiai programját elhelyezzük a tantestületi szobában, az iskolai könyvtárban, valamint rövidített változatát kifüggesztjük a szülők számára

A Kós Károly Általános Iskola Pedagógiai programjának változtatása

A jelenlegi szabályozás szövegéből a jogszabályi háttér módosulása miatt a dőlt és félkövér betűvel szedett rész kerül módosításra:

XV.5. A tanulók értékelésének és minősítésének formái az új rendelkezések alapján

A teljesítménymérés rendszere:

Az iskolai oktató-nevelő munka ellenőrzése és értékelése érdekében a tanulói teljesítmények mérésekor a kimeneti szabályozás elvét érvényesítjük.

A helyi mérések rendszere a Köznevelési Törvény, a Nemzeti Alaptanterv és az erre épülő Helyi Tanterv követelményein alapszik. A helyi mérések összefüggő rendszere mellett részt veszünk a KPSZI folyamatmérésein, illetve esetenként országos diagnosztikai méréseken is. A belső méréseknél előtérbe kerülnek a 4., 6., és 8. év végi mérések. Ezek egyrészt megbízható képet adnak a tanulók tudásáról az új iskolatípusba történő átlépésnél, másrészt kellő mennyiségű adatot nyújtanak a nevelőtestület számára a tanítás-tanulás folyamatáról, továbbá összehasonlító elemzéseket tesznek lehetővé az iskolai oktató-nevelő munka helyzetéről. A tanulói teljesítménymérés másik fontos területét a tantárgyi, a folyamati és az átfogó képességmérések alkotják.

Minden szinten fontosnak tartjuk az írásbeli és a szóbeli számonkérés, valamint a méréseken alapuló és a tanulói-tanári beszélgetésekre épülő értékelések egyensúlyát.

A tanulói teljesítmények értékelése:

A tanulói teljesítmények értékelésének alapja a különféle méréseken elért teljesítmények. Az írásbeli számonkérés mellett kiemelt szerepe van a tanulói szóbeli feleleteknek is. Ez utóbbiak arányát az 5. évfolyamtól növelni kell, de soha nem lehet a felénél magasabb az írásbeli számonkérés aránya.

A teljesítmények rendszeres szóbeli értékelése minden pedagógus oktató-nevelő munkájába folyamatosan beépül, az osztályozás és írásbeli értékelés rendszere évfolyamtól függően változik.

Az alsó tagozaton a 4. évfolyam féltévéig szöveges értékelést kapnak a tanulók osztályzatok helyett. A szöveges értékelést negyedévenként el kell készíteni, az ehhez szükséges értékelő lap a 4. számú melléklet.

A szöveges értékelés célja:

- leírja az adott állapotot
- mér és minősítés nélkül visszajelez
- kiderülnek belőle a gyermek erősségei, gyengeségei és a fejlesztési feladat

A szöveges értékelés szempontjai:

- Az értékelés mindig személyre szóló legyen!
- Mindig ösztönözzön és motiváljon jobb teljesítményre!
- Az iskola helyi tantervének követelményrendszerére épüljön!
- Az értékelés hassa át a tanítási órákat, rendszeres és folyamatos legyen!
- Tárgyszerű, objektív, elfogulatlan hangnemben íródjon!
- A tanuló egész személyiségét térképezze fel!
- Az értékelések során a gyermeket önmagával, a korábbi teljesítményével hasonlítsuk össze.
- Az értékelés tartalmazza a speciális kompetenciákat is: Speciális érdeklődés, személyes kompetencia képességei, szociális kompetencia képességei, kognitív kompetencia képességei (az értékelés ezen szempontjait lásd a 6. számú mellékletben).

A 4. évfolyam második félévében és a felső tagozaton hagyományos módon osztályozunk.

Osztályzatok: kitűnő, jeles (5) – jó (4) – közepes (3) – elégséges (2) – elégtelen (1)

Magatartás: példás (5) – jó (4) – változó (3) – rossz (2)

Szorgalom: példás (5) – jó (4) – változó (3) – hanyag (2)

A tanulói magatartás és szorgalom értékelése az iskolai házirendben megfogalmazott kötelezettségeken és a közösségi munkán alapul.

A magatartás- és szorgalomjegyek kritériumait az 5. számú melléklet tartalmazza.

A szülők korrekt tájékoztatása érdekében az osztályfőnök feladata a naplók és az ellenőrzők havonkénti egyeztetése. Tantárgyi osztályzatnak a felső tagozaton havonta kell születnie.

Az 1/2010. sz. tantestületi határozat értelmében megváltoztatott szöveg:

Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében szöveges értékelést készítünk. A szöveges értékelést félévenként kapnak a tanulók, az ehhez szükséges értékelő lap a 4. számú melléklet.

A második év végétől az alsó tagozaton és a felső tagozaton hagyományos módon osztályozunk. A szülők korrekt tájékoztatása érdekében az osztályfőnök feladata a naplók és az ellenőrzők havonkénti egyeztetése. Tantárgyi osztályzatnak a felső tagozaton havonta kell születnie.

A nem szakrendszerű oktatás bevezetésekor a Kós Károly Általános Iskola Pedagógiai Programja az alábbiak szerint egészült ki (A jelenlegi szabályozás szövegéből a jogszabályi háttér módosulása miatt a dőlt és félkövér betűvel szedett rész kerül módosításra):

I. A nem szakrendszerű oktatás bevezetése

A nem szakrendszerű oktatás időkerete a 2008/2009-es tanévtől az összes kötelező óra 20%-ában valósul meg, a 2011/2012-es tanévtől pedig a teljes tanítási időkeret 25%-ában valósul meg.

A bevezetésre 2008. szeptember 1-jén az 5. évfolyamon, majd azt követően a 6. évfolyamon kerül sor.

II. A nem szakrendszerű oktatás szervezése

A nem szakrendszerű oktatás tartalmi kereteit az **adott tantárgyak tanmenetei** tartalmazták. A részletes szabályozás az intézményi éves munkatervben és a tanmenetekben található.

A nem szakrendszerű oktatást az alábbi tantárgyak **tanórai keretén** belül kívánjuk megvalósítani:

- magyar nyelv és irodalom
- történelem
- matematika
- természetismeret

A tantestületi határozat értelmében megváltoztatott szöveg:

A nem szakrendszerű oktatás kimenő rendszerben történő megszüntetése.

A nem szakrendszerű oktatás időkerete a 2010/2011-es tanévben az összes kötelező óra 20%-ában valósul meg csak a 6. évfolyamon.

2010. szeptember elsejétől az ötödik évfolyamon, 2011. szeptember elsejétől a hatodik évfolyamon is megszűnik a nem szakrendszerű oktatás.

Budapest, 2010. augusztus 31.